

www.musavat.com

MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 fevral 2024-cü il Cümə № 35 (8408) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Misir Azərbaycanın D-8 üzvü olmasını əngəlləyir

General Sisi 8 müsəlman ölkəsini birləşdirən "İslam İttifaqı"nda bizi niyə istəmir?

yazısı səh.4-də

Qarabağ erməniləri Azərbaycan Ordusunda?!

yazısı səh.6-da

Prorektorun qətlinin üstü belə açılıb - təfərrüat

yazısı səh.3-də

Bakının yeni hədəfi: "Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır"

yazısı səh.4-də

Xaricə valyuta aparmaq qadağan edilib?

yazısı səh.3-də

Bakıdakı erməni terrorçu arvadına zəng edib

yazısı səh.6-da

İranın Zəngəzurda baza qurmaq istəyi

yazısı səh.9-da

Azərbaycanda vahid formada məzar?

yazısı səh.13-də

"Dini Komitənin işində ciddi dəyişiklik edilməlidir" - ekspertlərdən çağırış

yazısı səh.13-də

Təhsildə "qarışqadan fil düzəndənlər" kimlərdir?

yazısı səh.12-də

Bakıda bir gündə banklar 100 milyon dollar aldı

yazısı səh.2-də

PAŞINYAN FRANSADAN TƏLİMATLARLA QAYIDIB - YENİ GƏRGİNLİK GÖZLƏNTİSİ

XİN Makronun ittihamlarına cavab verdi; ekspertlərə görə, Paris Ermənistanı yeni fəlakətə sürükləyir

yazısı səh.8-də

Putinlə imzalanmış müttəfiqlik sənədinin iki ili

Həmin ərəfədə Rusiya ilə saziş imzalamaq Azərbaycan üçün vacib idi - əsas səbəblər...

yazısı səh.5-də

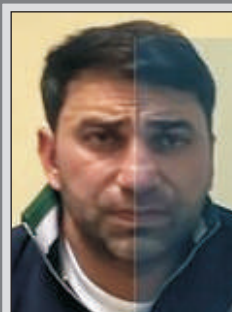
Ziya Bünyadovun qətlindən 27 il ötdü - qatil hansı sirləri açmışdı?

yazısı səh.7-də

Nəcməddin Sadıkov məhkəməyə çağırıldı

yazısı səh.3-də

Kamil Zeynallı federal axtarışdadır

yazısı səh.7-də

İlham Əliyevlə Paşinyan arasında yeni görüş ola bilər

Ermenistan və Azərbaycan liderləri arasında görüş məsələsi müzakirə olunur. Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Ermenistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqor-yan jurnalistlərlə söhbətində bildirib.

"Bu, mütəmadi olaraq müzakirə olunan məsələdir, deyə bilmərəm ki, belə bir müzakirə yoxdur, belə bir müzakirə var".

Bununla belə, Qriqoryan qeyd edib ki, hələlik yekun qərar yoxdur. "Biz işləyirik, yekun razılaşma olanda sizə məlumat verəcəyik", - o əlavə edib.

Xatırladaq ki, fevralın 17-də Münxen şəhərində Almaniyaya Kansleri Olaf Şoltsun təşəbbüsü ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında görüş olub.

Daha sonra Azərbaycan və Ermənistan liderləri ikitərəfli görüş keçirib.

İranın casus

şəbəkəsinə qarşı əməliyyat

Azərbaycanda İranın molla rejimini təbliğ edənlərə qarşı əməliyyatlar davam edir.

Bu barədə MOUZE Telegram kanalı məlumat yayıb. Məlumatla görə, həyata keçirilən əməliyyat nəticəsində Astara rayon sakinləri Bəxtiyar Məmmədov, Eyvaz Baxşıyev, Bileşuvay rayon sakinini Rəhil Ağayev, Neftçala sakinləri Hüseyn Rzayev, Nəsrəddin Nəsirov və MBH üzvü Ceyhun Hacıyev tutulublar.

Qeyd edək ki, əməliyyatla bağlı rəsmi məlumat yoxdur.

Nyu-Yorkdan

Qubad İbadoğlu açıqlaması

Nyu York Vəkillər Kollegiyası Qubad İbadoğlunun həbsini pisləyib. Bu barədə "Turan"-ın Vaşinqtondakı müxbiri bildirib.

Assosiasiya öz bəyanatında "müstəsna olaraq qanuni hü-

quqlarını həyata keçirdiyinə və demokratik fəaliyyətinə görə" cəzaya məruz qalan Q.İbadoğlunu dərhal və qeyd-şərtsiz azad etməyə çağırıb. "Hakimiyyət İbadoğlunun fiziki toxunulmazlığına, habelə tibbi və psixoloji rifahına zəmanət verməli və ölkədə hüquq müdafiəçilərinin təqibi, təhdidi və əsassız həbsi faktlarına son qoymalıdır", - deyir bəyanatda bildirilir.

İstintaq orqanları Q.İbadoğlunun konkret cinayət işi üzrə həbs edildiyini açıqlayıb.

Azərbaycanda kriptobirjalara giriş məhdudlaşdırıldı

Azərbaycanda "OKX" və "ByBit" kriptobirjalara giriş məhdudlaşdırılıb. Bu barədə Elektron Təhlükəsizlik Xidmətindən bildirilib.

"Qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, "OKX" və "ByBit" kriptobirjalara ölkə səviyyəsində giriş məhdudlaşdırılıb. Buna səbəb çirkli pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə sahəsindəki müvafiq tələblərin pozulmasıdır", - məlumatda deyilir.

Bu günün havası necə olacaq?

Fevralın 23-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, sabah Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın aralıq yağışlı olacağı gözlənilir.

Yarımadanın bəzi yerlərində intensivləşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə zəif duman olacaq. Mülayim şimal-şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 2-4° isti, gündüz 4-6° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 769 mm cive sütunundan 773 mm cive sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 80-90 % olacaq.

Bakıda bir gündə banklar 100 milyon dollar aldı

22 fevral 2024-cü il tarixində Azərbaycan Mərkəzi Bankında (AMB) növbəti valyuta hərracı keçirilib.

AMB xəbər verir ki, hərracda tələb 108.1 mln. ABŞ dolları təşkil edib və tam təmin edilib. Qeyd edək ki, bu göstərici ötən hərracdan 5.4% çoxdur. Belə ki, 20 fevralda keçirilən valyuta hərracında banklar 102.6 milyon dollar alıb

həyata keçirib. Hərracda məntəqəli məzənnəsi 1,7000 səviyyəsində formalaşıb.

Xatırladaq ki, cari ilin fevral ayında keçirilən son dörd hərracda dollara tələb 100 milyondan çox olub.

Mövlud Süleymanlı Şamaxıda dəfn olundu

Xalq yazıçısı Mövlud Süleymanlı ilə vida mərasimi keçirilib.

APA xəbər verir ki, Xalq yazıçısı Mövlud Süleymanlı ilə vida mərasimi onun evində keçirilib. Mərasimdə yazıçının ailə üzvləri, yaxınları, qələm dostları, ictimaiyyət və mədəniyyət nümayəndələri iştirak

ediblər.

Sonra mərhumun cənəzəsi dəfn edilmək üçün Şamaxıya aparılıb və burada torpağa tapşırılıb.

Qeyd edək ki, Mövlud Süleymanlı fevralın 15-də insult keçirib və həmin gün Kliniki Tibbi Mərkəzin reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Yazıçı fevralın 21-də axşam saatlarında müalicə aldığı xəstəxanada vəfat edib.

Toyuq əti bahalaşıb?

Son günlər toyuq ətinin qiymətində müəyyən dəyişiklik hiss olunur. Bəzi marketlərdə həm toyuq, həm də toyuğun ayrı-ayrı hissələrinin qiymətində 10-15 qəpik bahalaşma qeydə alınıb.

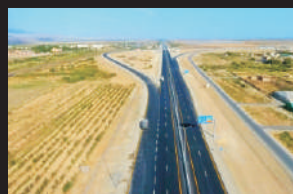
Məsələyə münasibət bildiren Azərbaycan Quş Əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları

Assosiasiyasının sədri Mürvət Həsənlı Bizim.media-ya bildirib ki, toyuq ətinin bahalaşdığını görmürük:

"Monitorinqlərimizin nəticəsi olaraq deyə bilərəm ki, təzə kəsilmiş toyuğun bir kiloqramının qiyməti 4 manat 70 qəpikdir. Bir il əvvəl də qiymət eynən bu cür idi. Yeni son 1 ildə toyuq ətinin qiyməti istehsalçılar tərəfindən qaldırılmayıb.

Gəzən xəbərlərdən sonra mən bir daha istehsalçı şirkətlərlə əlaqə saxladım. "Siyəzənbroylər", "Mərcan", "Səba" və digər istehsalçılar bildirdilər ki, heç bir qiymət artımı yoxdur. Əminliklə deyə bilərəm ki, yaxın gələcəkdə də bu sahədə qiymət artımı gözlənilmir. Ancaq toyuq yeminin qiyməti qalxarsa, onda istehsalçılar da müəyyən qiymət dəyişikliyinə gedə bilərlər".

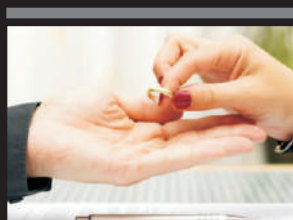
Mürvət Həsənlı əlavə edib ki, qış aylarında bir qayda olaraq toyuq ətinə tələbat artır və istehsal da bir qədər zəifləyir: "Bu halda isə dondurulmuş yox, diri halda satılan toyuqların qiymətinə müəyyən təsir göstərir. Bu sahədə cüzi də olsa qiymət artımı var. Təxminən 20 qəpik artım müşahidə edirik. Amma dondurulmuş toyuq ətinin qiymətində artım yoxdur".

Ödənişli yol yayda tam istismara verilecək

Köhnə Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası avtomobil yolunun Bakıdan Qubaya gediş hissəsinin təqribən 45%-də təmir işləri aparılıb. Bunu Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin (AAY-DA) İdarə heyətinin sədri Saleh Məmmədov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Onun sözlərinə görə, bu ilin yay aylarında son yekun işləri görülməli və yol tam təmirli halda istismara verilecək.

Boşanmanın çox olduğu bölgələr hansılardır?

2023-cü ildə Azərbaycanda hər 1000 nəfərə 2,1 boşanma qeydə alınıb. Bakıda bu göstərici 3,1 həddində rəsmiləşib, paytaxtın Yasamal rayonunda 4,4, Qaradağ rayonunda 4, Xətai və Suraxanı rayonlarında 3,6, Nərimanov və Səbail rayonlarında 3,3, Nəsimi rayonunda 2,9, Nizami rayonunda 2,8, Binəqədi rayonunda 2,7, Sabunçu rayonunda 2,4 olub.

Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına görə, Naftalan-da hər 1000 nəfərə 3,6, Şuşada 3,2, Xocavənddə 3, Mingəçevirdə 2,9, Xocalı, Qubadlı və Zəngilanda 2,8, Gəncədə 2,7, Göygöldə 2,6, Yevlaxda 2,5, Kəlbəcərdə, Sumqayıt və Şirvan şəhərlərində 2,4, Ağdam, Füzuli, Masallı və Şabranda 2,3, Ağdaş, Bərdə və Daşkəsəndə 2,2 boşanma düşüb.

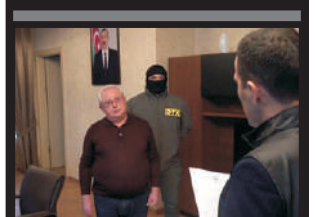

Bakıdan Səudiyyə Ərəbistanı Kralına təbrik

Prezident İlham Əliyev İki Müqəddəs Ocağın Xadimi, Səudiyyə Ərəbistanının Kralı Əlahəzrət Salman bin Əbdüləziz Al Səuda təbrik məktubu ünvanlayıb.

Prezident 22 fevral - Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Təsis Olunması Günü münasibətilə Kralı və xalqını təbrik edib. "Biz Azərbaycanla Səudiyyə Ərəbistanı arasında İslam həmrəyliyi, qardaşlıq, qarşılıqlı dəstək və etimad kimi sağlam təməllər üzərində qurulmuş dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinə böyük önəm veririk. Aramızda mövcud olan yüksək səviyyəli siyasi dialoq bir sıra sahələrdə səmərəli əməkdaşlığımızla müşayiət olunmaqdadır.

Ölkəmizin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə Səudiyyə Ərəbistanının ilk gündən göstərdiyi dəstəyi yüksək qiymətləndiririk. Əminəm ki, qardaş xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq Azərbaycan-Səudiyyə Ərəbistanı əlaqələrinin dərinləşdirilməsi, həm ikitərəfli əsasda, həm beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətimizin bundan sonra da uğurla davam etdirilməsi istiqamətində birgə səylər göstərəcəyik", - deyir təbrik məktubunda deyilir.

Sabiq icra başçısının cəzası azaldıldı

Neftçalanın sabiq icra başçısı İsmayıl Vəliyev və onunla birgə məhkum edilən şəxslərin kasasiya şikayətlərinə baxılıb.

Ali Məhkəmədə keçirilən iclasda apelyasiya instansiyasının qərarı dəyişdirilib.

Qərara əsasən, İsmayıl Vəliyevin cəzası 6 il 2 aya, Əjdər Kərimovun cəzası 5 il 10 aya, Gültəkin Sadiqovanın cəzası isə 4 il 6 aya endirilib.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən həbs ediliblər.

Şirvan Apelyasiya Məhkəməsinin yekun qərarı ilə İsmayıl Vəliyev 9 il 6 ay, Əjdər Kərimov və digərləri 8 il, Gültəkin Sadiqova 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum ediliblər.

Prorektorun qətlinin üstü belə açılıb - təfərrüat

Təfəkkür Universitetinin prorektoru Tariyel Əhmədovun qətlilə bağlı məhkəmə istintaqı yekunlaşır, prokuror hansı cəzanı istəyəcək?

Təfəkkür Universitetinin prorektoru Tariyel Əhmədovun qətlilə bağlı məhkəmə istintaqı yekunlaşmaq üzrədir. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən iclasda sonuncu şahidlər ifadə veriblər.

Şahidlərdən biri təqsirləndirilən Dəyanət Quliyevin bacısı, digəri həyat yoldaşıdır. İttihama görə, Dəyanət cinayətin təşkilatçısıdır. Hadisə vaxtı sözügedən universitetin rektoru işləyən dayısı Müşfiq Atakişiyev prorektorun qətlini ona sifariş verib, o isə qətlə dostu Samir Quliyevə icra etdirib.

Dəyanətin bacısı Günel Quliyevanın dediyinə görə, iki il əvvəl qardaşının psixoloji problemləri yaranıb. Bundan sonra mütəmadi olaraq mualicə alıb: "Saxlanılan gün də həkimə getməli idi, amma imtina etdi. Axşam zəng edib polisə etiraf edib".

Quliyeva ibtidai istintaq dövründə müstəntiqə daha geniş ifadə verib. İfadəsində həm dayısı Müşfiq Atakişiyevin onlara göstərdiyi qayğıdan, həm qardaşının pis vərdişlərindən danışdı: "Atamın ölümündən sonra dayım bizə atalıq etdi. Bütün xərclərimizi o çəkib. İçimizdən ən çox da Dəyanətə qayğı göstərirdi. Onu işlədiyi universitetdə oxutdu, sonradan polisə işə düzəltdi. Dəyanət sonralar içki içməyə, qumar oynamağa başladı. İki il əvvəl mənə zəng etdi, kreditim var deyib borca pul istədi. Onda bildim ki, qumar oynayırdı. Pulu ona görə istəyir. Qumara görə sonralar dayım da ona pul verməyib".

Daha sonra D.Quliyevin həyat yoldaşı Elnarə Quliyeva şahid qismində ifadə vermək üçün zala dəvət edildi. Qanuna görə, şahid yaxın qohumlarının əleyhinə ifadə verməyə bilər. Quliyeva da bu hüququndan istifadə edib, ifadə vermək istəməyib. Məhkəməyə sədrlik edən hakim Siyavuş Hacıyev şahidin istintaq dövründə verdiyi ifadəsini elan edib. Elnarə müstəntiqə danışığında deyib ki, Samir Quliyev tez-tez Dəyanətə zəng edərək ondan pul istəyirmiş. Dəyanətin həmişə razılaşması isə onu şübhələndirib. Şahid ərinin həbsindən

əvvəl M. Atakişiyevə zəng etməsindən də danışdı: "Həbsdən əvvəl sonuncu dəfə dayısına zəng edib. Deyib ki, tavana görə 4 min manat lazımdır. Dayısı pul vermədiyi üçün polisə etiraf edib".

Elnarə Quliyevanın qardaşı İsa ilə telefon danışığı da istintaq materiallarına daxil edilib. Bu danışığa Dəyanətin həbsindən sonraya təsadüf edir.

Danışığından görünür ki, Elnarə ərinin cinayətinə görə Müşfiq Atakişiyevi günahlandırır. Onun qardaşı ilə söhbətindən üç cümləni təqdim edirik: "Dəyanət Müşfiqin oğlu kimi idisə, başqa işə qoyardı da... Öz arxasını bərkitmək üçün polisə düzəldib. Yekə oğlu var idi, onu irəli çəkərdi, işlərini də ona gördürərdi".

Xanım şahid istintaqda nə danışdığını bilmədiyini, yazılanlara qol çəkib getdiyini deyib. ("Qafqazinfo")

Bununla iş üzrə bütün şahidlərin ifadəsi yekunlaşıb. Martin 13-nə təyin olunmuş prosesdə sənədlərin tədqiqi, daha sonra prokurorun çıxış edəcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, Baş Prokurorluğun yaydığı məlumata görə, "Elm və Təhsil Mərkəzi Təfəkkür Universiteti"nin prorektoru Tariyel Əhmədovun 16 sentyabr 2011-ci il tarixdə qəsdən öldürülməsi faktı ilə bağlı başlanmış cinayət işi üzrə həyata keçirilən istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində cinayəti törətməkdə təqsirləndirilən şəxslər işə edilib.

İbtidai istintaq zamanı həmin universitetin rektoru vəzi-

fəsində işləmiş Müşviq Atakişiyevin Tariyel Əhmədovu öldürməyi qohumu Dəyanət Quliyevə sifariş verməsi, sonuncunun sifarişi əsasında isə Samir Quliyevin cinayəti törətməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Toplanmış sübutlara əsasən rektor vəzi-fəsində qalmasına və işgüzar nüfuzuna maneə kimi qəbul etdiyi üçün Müşviq Atakişiyevin qisas məqsədilə pul müqabilində zərərçəkmiş şəxs Tariyel Əhmədovun öldürülməsini öz qohumu Dəyanət Quliyevə sifariş verməsi, sonuncunun isə 40 min ABŞ dolları müqabilində, habelə gələcəkdə maddi və mənəvi dəstək olmaq şərtlə bu cinayəti sifariş verdiyi həmkəndlisi Samir Quliyevin bir neçə gün zərərçəkmiş izlədikdən sonra Bakı şəhəri, Yasamal rayonunun Şərifzadə küçəsində yerləşən idman mey-

dançalarından birində küt əşya ilə bir neçə dəfə onun baş və bədəninin müxtəlif nahiyyələrinə zərbələr endirərək ölümünə səbəb olan xəsarətlər yetirməsi müəyyən edilib.

Müşviq Atakişiyev (sifarişçi) və Dəyanət Quliyev (sifarişçi) Cinayət Məcəlləsinin 32.3, 120.2.5-ci (sifarişlə adam öldürmədə təşkilatçı), Samir Quliyev (icraçı) isə həmin Məcəllənin 120.2.5-ci (sifarişlə adam öldürmədə) maddəsilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçilib və cinayət işi baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Qeyd edək ki, iqtisad elmləri doktoru, professor Müşviq Atakişiyev Təfəkkür Universitetinin rektoru olub. Təfəkkür Universiteti 2017-ci ildə ləğv edilib.

Xaricə valyuta aparmaq qadağan edilib? Nazirlər Kabinetinin yeni qərarının izahı

"Azərbaycanda valyuta sərvətləri və milli valyuta transsərhəd daşınan zaman bəzi hallarda onların hərəkəti dayandırılacaq. Bu, Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi "Valyuta sərvətləri və milli valyutanın transsərhəd daşınması zamanı onların hərəkətinin dayandırılmasına dair Qaydalar"da öz əksini tapıb.

Qaydalar "Cinayət yolu ilə əldə edilən əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Qanuna uyğun hazırlanıb və valyuta sərvətləri, milli valyutanın transsərhəd daşınması zamanı onların hərəkətinin dayandırılmasına dair qaydaları, bununla bağlı indikatorları müəyyən edir. Fiziki, hüquqi şəxslərin valyuta sərvətlərini və milli valyutanı ölkənin gömrük ərazisinə gətirməsi, bu ərazidən aparması, tranzit keçirməsi zamanı tətbiq olunur. Həmin qanunun mövcud 18.4-cü maddəsinə görə, transsərhəd daşınma zamanı bəyan edilməmiş və ya düzgün bəyan edilməyən valyuta sərvətləri, milli valyutanın əlamətlərinin aşkar edilməsi hallarında müvafiq qurum onların hərəkətinə 48 saat müddətində dayandırmaq hüququna malikdir. Bu maddənin tətbiqi çərçivəsində valyuta sərvətləri və milli valyutanın hərəkətinin dayandırılmasına dair qaydalar müəyyən edilməli idi və indi Nazirlər Kabineti də bunu təsdiq etdi".

Bunu Bakupost.az-a **iqtisadçı ekspert Xəlid Kərimli** bildirib. Onun sözlərinə görə, yeni məhdudiyyətlər yoxdur. Sadəcə, bundan əvvəl Azərbaycanda "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Qanun qəbul edilib. Həmin qanunda göstərilir ki, bu məsələ əlavə qaydalarla tənzimlənə bilər".

O bildirib ki, yeni qaydalara əsasən, bu məsələ həm Azərbaycan vətəndaşlarına, həm də xarici vətəndaşlara aiddir: "Burada sərhədi keçən şəxslərdən söhbət gedir və əhalini narahat edəcək bir məsələ yoxdur. Sərhədi keçən şəxslər xaricə apardığı və yaxud ölkəyə gətirdiyi vəsaitin məbləğini düzgün şəkildə bəyan etməlidirlər. Ümmiyyətlə, çirkli pulların yuyulması ilə əlaqədar qanunvericilik təkmilləşdirilir və bu istiqamətdə nəzarət artırılır. Bu sahədə şəffaflaşma gedir və bu da onun elementlərindən biridir. Başqa sözlə, çirkli pulların yuyulması ilə əlaqədar nəzarət gücləndirilir".

□ "Yeni Müsavat"

Nəcməddin Sadıkov məhkəməyə çağırıldı

"Tərtər işi" üzrə təqsirli bilinərək məhkum edilmiş general Bəkir Orucov və digər zabitlər - Ziya Kazımov, Ülvi Rəşidov, İntiqam Məmmədov və Rahib Məmmədovun şikayəti üzrə məhkəmə prosesi başlayıb. Bakı Apelyasiya Məhkəməsində keçirilən ilk iclasda müdafiə tərəfi bir sıra vəsatətlər qaldırıb.

General Orucovun vəkili Elvin Rzayev və digər müdafiəçilərin ilk vəsatəti apelyasiya məhkəməsinin tam istintaqla aparılması ilə bağlı olub. Vəkillər Müdafiə Nazirliyinin sabiq Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Nəcməddin Sadıkov və başqa bir neçə zabitin məhkəməyə çağırılmasını istəyiblər. Müdafiə tərəfi həmin şəxslərin məhkəmədə deyəcəklərinin iş üçün əhəmiyyət kəsb etdiyini

düşünür.

Hakim Elmar Rəhimov məhkəmənin istintaqla aparılması haqqında vəsatəti təmin etməyib. N.Sadıkov və digərlərinin əlavə şahid kimi məhkəməyə çağırılması ilə bağlı vəsatət isə hələ ki baxılmamış saxlanılıb. Hakim deyib ki, məhkəmə baxışının gedişində həmin vəsatət yenidən müzakirə ediləcək.

Proses fevralın 28-də davam edəcək.

Qeyd edək ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökümü ilə Bəkir Orucov 9 il 6 ay, Z.Kazımov və Ü.Rəşidov 9 il 6 ay, İ. Məmmədov və R.Məmmədov isə 6 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib.

Prezident İlham Əliyev və türkəlyəli həmkarı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın geniş tərkibdə görüşündə qarşıda dövlətin lideri bir məqama diqqəti yönəltdi. Ərdoğanın açıqlamasından belə məlum oldu ki, Misir Azərbaycanın D-8 üzv olmasında tərəddüd edir.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın D-8-ə üzvlük müraciətini ən güclü şəkildə dəstəkləyir: "Bəzi tərəddüdləri olan Misir başda olmaqla, D-8 üzvləri arasında bu istiqamətdə təşəbbüslər irəli sürdüm və irəli sürməkdə də davam edəcəyik".

"Yeni Müsavat" qeyd edir ki, D-8 İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı və ya qısaca D-8 səkkiz müsəlman ölkəsini birləşdirir. D-8-in təməli Türkiyənin o dövrdəki baş naziri Nəcməddin Ərbakanın təşəbbüsü ilə 1996-cı il oktyabrın 22-də İstanbulda Banqladeş, İndoneziya, İran, Malayziya, Misir, Nigeriya və Pakistanın əməkdaşlığı ilə təşkil edilən İnkişaf Əməkdaşlıq Konfransında atılıb. 1997-ci il iyunun 15-də İstanbulda 8 ölkənin dövlət və hökumət başçıları sammitində təşkilat rəsmən elan olunub. Azərbaycan bir il əvvəl D-8-ə üzv olmaq üçün müraciət edib. Ya-

Misir Azərbaycanın D-8 üzvü olmasını əngəlləyir - Ərdoğan işə qarışırdı

General Sisi 8 müsəlman ölkəsini birləşdirən "İslam İttifaqı"nda bizi istəmir; Qabil Hüseynli: "Başa düşür ki, Bakı ilə Ankaranın əməkdaşlığı aparıcı mövqeyə çevrilə bilər"

sadi inkişafı üçün yeni imkanlar yarada bilər. Maraqlıdır ki, üzv ölkələrdən Türkiyə və Pakistanla əlaqələrimiz yüksək səviyyədədir. İranla münasibətlər son hadisələr fonunda hər kəsə bellidir. Misir isə Türkiyə ilə soyuq münasibətlərdə idi. Lakin bugünlerde Misir prezidenti Ərdoğanın on ildən sonra ölkəsinə səfərindən məmnunluğunu ifadə edərək, "iki ölkə arasında yeni səhifə açıraq" deyib. Ötən ilin yanvarında da Sisi Bakıya səfər etmişdi. Digər dövlətlərlə isə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında normal əməkdaşlığımız var.

Maraqlıdır ki, Nəcməddin Ərbakan da Türkiyə prezidenti kimi D-8-in ən mühüm

cək. 2028-2030-cu illər ərzindəki üçüncü mərhələdə işə həyata keçirilən işlər dəyərləndiriləcək və üzv ölkələrin daxili ticarət dövryyəsinin ümumi ticarət dövryyəsinin 10 faizinə çatdırılması təmin olunacaq. D-8-in qarşıya qoyduğu prinsiplər isə bunlardır:

Müharibə yox, sülh, Qarşıdurma yox, dialoq, İkili standart yox, ədalət, Üstünlük yox, bərabərlik, İstismar yox, əməkdaşlıq, Hegemonluq və təzyiq yox, insan hüquqları, azadlıq və demokratiya.

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, general Sisi Azərbaycanın neft-qaz

Politoloqa görə, o baxımdan da Azərbaycanın üzv olması ilə təşkilatda dominantlıq üçlüyə keçə bilər: "Məncə, burada İranın da təsiri istisna deyil. Ərdoğan Misiri qeyd edib, lakin fikrimcə, Tehran da bizi həmin təşkilatda arzulamaya bilər. Digər üzv dövlətlər haqda bunu deməyə çətinlik çəkirəm. İnənmirəm ki, Banqladeş, İndoneziya, Malayziya, Nigeriya Azərbaycanın üzvlüyünün əleyhinə çıxırlar. Burada Misir və İran belə bir niyyətdə görünə bilər. Amma Ərdoğanın Sisi ilə görüşü, aparılan müzakirələr belə gözlənti yarada bilər ki, gələcəkdə Azərbaycanın üzv olmasına razılıq verilsin. Bütün hallarda Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlar məsələsində əlaqələrin genişlənməsində maraqlıdır. Bu baxımdan, D-8 təşkilatına üzvlük iqtisadi məsələlərlə yanaşı, siyasi əlaqələri də gücləndirə bilər. Yeni təşkilatda təmsil olunan ölkələrlə siyasi əlaqələrimizin daha da genişləndirilməsi üçün bu platforma faydalıdır".

Yeni gəlmişkən, Misir dövlət başçısı da iki gün əvvəl Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təbrik məktubu göndərmişdi.

"Dost Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə yenidən seçilməyiniz münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırıram. Bu xəbəri böyük sevincle qarşıladım.

İnamlı qələbənz Azərbaycan xalqının Sizin müdrik rəhbərliyinizə göstərdiyi etimadın və dəstəyinin sübutudur. Bu, həm də Azərbaycan xalqının Sizin ölkəni inkişaf və tərəqqi yoluna aparmaq ba-

Bakının yeni hədəfi: "Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır"

Azərbaycanda Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) qeyri-rəsmi zirvə toplantısı keçiriləcək. Görüşün iyul ayında Şuşada keçirilməsi gözlənilir. "Ailə məclisimiz olan Türk Dövlətləri Təşkilatındakı birliyimizin daha da təsisatlanması və güclənməsi üçün çalışmaqda davam edirik. İyul ayında təşkilatımızın fəvqəladə zirvə görüşünün Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı Şuşada keçirilməsi ilə əlaqədar xüsusilə məmnunluğumu bildirmək istəyirəm", - Prezident İlham Əliyev türkəlyəli həmkarı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birgə mətbuat konfransında deyib.

İlham Əliyev fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimindəki nitqində də Türk dünyası ilə bağlı fikirlərini dilə gətirib.

"Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik. Bu, bizim üçün prioritetdir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır", - deyərək prezident bildirib.

Türkiyə Böyük Məclisinin nümayəndə heyətinin rəhbəri, deputat Şamil Ayrım Modern.az-a bildirib ki, cənab prezident İlham Əliyevin fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimindəki çıxışı bir çox cəhətdən ciddi mesajları özündə əks etdirir: "Prezident bildirdi ki, "bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır" mesajı bu baxımdan xüsusi diqqət çəkir. Prezident İlham Əliyev hər zaman Türk dünyasının böyüməsi və inkişafı üçün addımlar atıb.

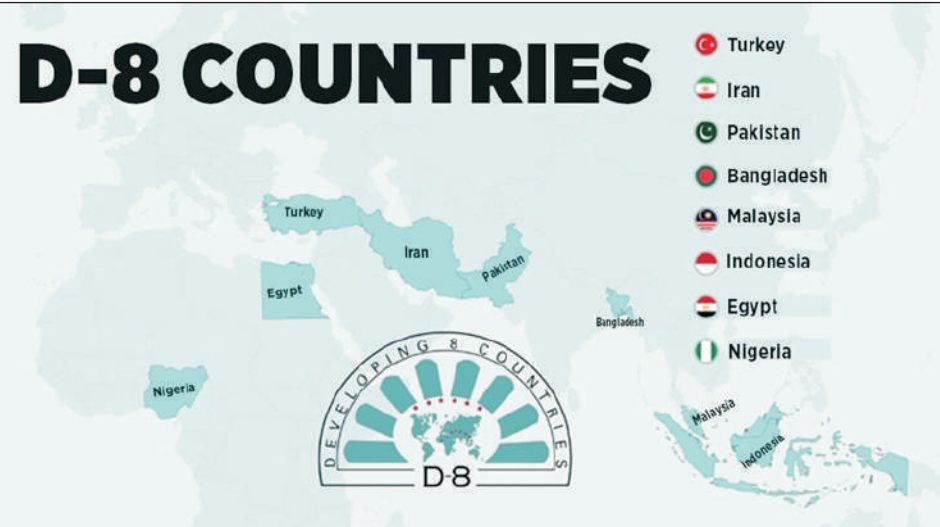
Buna görə də Türk Dövlətləri Təşkilatının yaranması və yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasında Azərbaycanın, dövlət başçısının fəaliyyəti xüsusilə vurğulanmalıdır. Son zamanlar müşahidə olunur ki, Türk dövlətləri arasında münasibətlər yüksələn istiqamətdə davam edir. Vətən müharibəsindən sonra bu prosesin daha da sürətləndiyinin şahidi oluruq. Bundan sonra Türk dünyasının hərbi-siyasi-iqtisadi baxımdan bir güc halına gəlməsini müşahidə edəcəyik".

cariçınıza inamını bir daha təsdiq edir. Əminəm ki, yenicən prezident seçilməyiniz Azərbaycanın regional və beynəlxalq nüfuzunu daha da möhkəmləndirəcək.

Cənab Prezident, mən Sizinlə əməkdaşlıq və koordi-

nasiya sayəsində qarşıdakı dövrdə Misir-Azərbaycan münasibətlərinin yüksəlişinin şahidi olacağımı səbirsizliklə gözləyirəm", - deyərək təbrikdə bildirilir.

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

da salaqlar ki, Misir prezidenti Əbdül Fəttah əs-Sisi 2022-ci ildə Azərbaycanda səfərdə olub. Maraqlıdır, Misir Azərbaycanın D-8-ə üzv olmasına niyə ehtiyatlı yanaşır? Azərbaycan-Misir əlaqələri niyə arzuolunan səviyyədə inkişaf etməyib? D-8 üzvü olmaq bizə nə verə bilər? Rəsmi Qahirə niyə D-9 istəmir?

Adındakı "D" rəqəmi isə üzv ölkələrin zəifliyinin inikasıdır. İngilis dilindəki "Developing" (inkişaf etməkdə olan) sözündən götürülüb və onun qısaldılmış şəkli. Başqa sözlə desək, D-8 bəzi ikinci dünya dövlətlərini bir araya gətirən təşkilatdır. Üzvlərinin hamısı müsəlman ölkəsi olduğundan bu təşkilatı "İslam İttifaqı" da adlandıranlar var. Təsədüfi deyil ki, ittifaq üzvləri həm də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında yer alırlar. Azərbaycan Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasına böyük sərmayələr qoyur. Bu nəqliyyat dəhlizləri Avrasiyanın, o cümlədən D-8 ölkələrinin iqtisadi

məqsədinin dövlətlərarası ticarəti münasibətdə Qərb imperalistlərinin valyutalarından imtina etmək olduğunu düşünür, hətta müsəlman dünyasının ortaq pul vahidinə keçməsinə arzulayırdı. "2020-2030 D-8 10 illik Yol Xəritəsi" adlı sənəd qəbul edilib. Bu sənəd təşkilatın güclənməsi və inkişafını hədəfləyir. Sənəd üç mərhələli inkişaf strategiyasını nəzərdə tutur. Birincisi, 2020-2022-ci illər ərzində ticarət, kənd təsərrüfatı, qida təhlükəsizliyi, sənaye əməkdaşlığı və kiçik biznesin inkişafı, nəqliyyat, turizm, səhiyyə sahəsində əməkdaşlığı əhatə edən yol xəritələrinin hazırlanması, həmçinin dəyişən dünyanın şərtlərində mövcud beynəlxalq mexanizmlərin yenidən gözəldən keçirilməsini nəzərdə tutur. 2023-2027-ci illəri əhatə edən ikinci dövrdə isə üzv ölkələr arasında ticarət əlaqələrinin dərinləşməsi və daha əvvəlki dövrdə müəyyən olunmuş 6 istiqamətdə əlaqələrin inkişafı həyata keçiriləcək.

sahəsində potensiala malik olduğunu bildiyi üçün bu təşkilatda buraxmaq istəmir:

"Üstəlik, Misir lideri başa düşür ki, Azərbaycanla Türkiyənin siyasi əməkdaşlığı təşkilatın içərisində aparıcı mövqeyə çevrilə bilər. Bu, sırf qıscıqlıqla bağlıdır, rəqabət meyillərindən irəli gəlir. Görünür ki, sürətlə inkişaf edən Azərbaycanın mövqeyi Misir prezidentinin üyünçə deyil".

Q.Hüseynlinin sözlərinə görə, Azərbaycanla Türkiyə bir neçə platformada təmsil olunur: "Xüsusən də Türk Dövlətləri Təşkilatında hər iki dövlət lokomotiv hesab edilir. Türk dünyasının birliyinin inkişafında bu təşkilat mühüm rol oynayır. Türkiyə və Azərbaycan Turan ideyasının siyasi və iqtisadi cəhətdən gerçəkləşməsi üçün bu təşkilatda vacib işlər görürlər. Sözsüz ki, ərəb dövlətinin lideri Sisi bu müttəfiqliyi müşahidə etməkdir. Onu da bilir ki, D-8 üzvü olan Pakistan da hər iki ölkə ilə dostluq əlaqələrinə malikdir".

2 022-ci il fevralın 22-də Moskvada Azərbaycan və Rusiya liderlərinin imzaladığı "Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə"nin ikinci ili tamam oldu. Sənəddə qarşılıqlı fəaliyyətin ən geniş spektrinə dair 40-dan çox müddə var.

Moskva bəyannaməsinin ana qayəsi ondan ibarətdir ki, hər iki ölkə müttəfiqlik fəaliyyətini bir-birinin müstəqilliyinə, dövlət suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə, sərhədlərin toxunulmazlığına qarşılıqlı hörmət, bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq, qarşılıqlı fayda, güc tətbiq etməmək və güclə hədələməmək prinsipləri üzərində qurulmasına dair öhdəlik götürüblər. Bəyannamədə xüsusi olaraq vurğulanı ki, hər iki ölkə müstəqil xarici siyasət yürüdür. Hər iki ölkə müttəfiqlik

Putinlə imzalanmış müttəfiqlik sənədinin iki ili

Həmin ərəfədə Rusiya ilə saziş imzalamaq Azərbaycan üçün vacib idi - əsas səbəblər...

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bu sazişi Azərbaycan üçün faydalı hesab edir: "Bəyanatın əsas bəndlərindən biri bu idi ki, iki

raynaya qarşı işğalçı müharibəyə başladı və Kreml sözlünün üstündə dayanmadı. Buna baxmayaraq, həmin ərəfədə Rusiya ilə saziş imzalamaq Azərbaycan üçün gerek-

etsə də, Şuşa Bəyannaməsindən narahat idi və Bakının Moskva ilə oxşar bəyanat imzalamasını istəyirdi. Rəsmi Bakının Türkiyədən sonra Rusiya ilə "müttəfiqlik bəyanatını"

Paşinyan Münxendə Azərbaycanın xeyrinə güzəştə razılışı?

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ötən həftə Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Almaniyada keçirdiyi görüşlər İrəvanda müzakirə olunur. Bəzi erməni ekspertlər yerli KİV-lərə Paşinyanın görüşləri barədə səs-küylü açıqlamalar verir, onun Münxendə Azərbaycanın xeyrinə güzəştlərə razılışdığını iddia edirlər.

Enerji təhlükəsizliyi üzrə ekspert Armen Manvelyan bildirib ki, Paşinyan Almaniya kansleri Olaf Şoltsun vasitəçiliyi ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşə razılaşmamalı idi.

"Çünki Almaniya kanslərinin Cənubi Qafqazda heç bir təsiri yoxdur, ona görə də Şoltsun vasitəçiliyinə böyük əhəmiyyət verməyə ehtiyac yox idi", - Manvelyan qeyd edib.

Erməni ekspert Əliyevin Paşinyanla görüşdən razı qaldığına diqqət çəkərək, bunun təşviş doğurduğunu söyləyib:

"Bu o deməkdir ki, Ermənistan hansısa başqa güzəştə getdiyi üçün risklər artır. Söhbət yəqin ki, Müstəqillik Bəyannaməsinin Ermənistan Konstitusiyasından çıxarılmasından gedir".

Armen Manvelyanın sözlərinə görə, bu güzəşt Azərbaycanı dayandıra bilməyəcək. Rəsmi Bakı anklav kəndlərin azad olunmasını, 200 mindən 400 min nəfərədək azərbaycanlının Ermənistanda məskunlaşdırılmasını və sair tələbləri davam etdirəcək.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan həttə 44 günlük müharibə zamanı belə pis vəziyyətdə olmayıb.

"Ermənistan hakimiyyətinin əli ilə Rusiya ilə Qərb arasında geosiyasi toqquşma İrəvanın mərkəzində baş verir. Əvvəlki hakimiyyət dövründə Avropa İttifaqı ilə münasibətlər indikindən daha yaxşı idi. Eyni şey ABŞ-la münasibətlərə də aiddir", - ekspert vurğulayıb.

Rəsmi Bakının Moskva ilə

müttəfiqlik bəyanatını imzala-

masında bir marağı da var idi.

Azərbaycan Rusiya hərbiçilərinin 1 ildən sonra Azərbay-

cən ərazisini tərk etməsini istəyir.

İki il əvvəl imzalanan müttəfiqlik sazişinə görə Kreml Bakının istəyini yerinə

yetirməlidir. Saziş imzalanarkən Vladimir Putin İlham Əliyevlə görüşdə bunları demişdi:

"Qazaxıstan rəhbərliyinin xahişi ilə Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı çərçivəsində Qazaxıstanı dəstəklədik. Bu problem aradan qalxan kimi Qazaxıstan rəhbərliyinin xahişi ilə biz bütün silahlı qüvvələrimizi oradan çıxartdıq". Bu o deməkdir ki, Rusiya Azərbaycan rəhbərliyinin Rusiya hərbi kontingentinin Qarabağı tərk etməsi istəyini yerinə yetirməlidir".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev müqavilədəki öhdəliklərin hər iki tərəfə lazım olduğunu söylədi: "İki il ərzində həmin müqavilənin necə işləməsinə baxanda orada öhdəliklərdən doğan müsbət məqamları da, neqativ məqamları da görə bilərik. Bu da əslində rəsmi Kremlin bu müqavilədən yalnız öz məqsədləri üçün istifadə etməkdə qərarlı olduğunu göstəricisidir. Yəni bu dövr ərzində bizim üçün müqavilədən doğan pozitiv fəaliyyət olubsa, bu konkret olaraq Rusiya maraqlarına uyğun olduğu üçün, yaxud neqativ fəaliyyət olubsa maraqları ilə üst-üstə düşmədiyi üçün baş verib. Amma ele

məqamlar da olub ki, açıq-aşkar bizim maraqlarımıza zərər vurmaqla üzərlərinə götürdüğü öhdəlikdən yayınıb. Tutaq ki, müqavilədə "Hər iki ölkə öz ərazisində hər hansı təşkilat və şəxslərin digər tərəfin suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş fəaliyyətin qarşısını alacaqlar" maddəsi var. Amma Azərbaycanın cinayətkar elan etdiyi, ərazi bütövlüyünə təhdid yaranan, beynəlxalq axtarışa verdiyi separatçı Araik Arutyunyan bu müqavilənin imzalanmasından sonra dəfələrlə Moskvaya səfər etmişdi. Bu kimi hadisələr çox olub. Təbii ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi mütləq olaraq etiraz bəyanatlarını səsləndirib. Misallar çox göstərmək olar. Yəni Rusiya müqavilənin şərtlərindən irəli gələn hər hansı bir öhdəliklərə əməl edirsə, o bu müqaviləyə sadıq olduğu üçün deyil, marağında olduğu üçün əməl edir. Həmçinin marağında olmadığına da əməl etmir. Həsab edirəm ki, müqavilə hazırlandıqdan sonra, imzalandıqdan sonra rəsmi Bakı bu razılışın necə işləyəcəyini əvvəlcədən hesablamışdı. Amma bayaq dediyim kimi, bu müqavilədə olan bəzi müddəalar bizim üçün çox vacib olduğundan və regiondakı mövcud vəziyyət nəzərə alınmaqla bu addım atılmışdı. O səbəbdən hesab edirəm ki, hələ bir müddət müqavilədəki öhdəliklər hər iki tərəfə lazım olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

münasibətlərinə xələl gətirən hərəkətlərdən, eləcə də bir-birinə qarşı yönəlmiş hərəkətlərdən çəkinməyə dair öhdəlik götürüb. Hər iki ölkə öz ərazisində hər hansı bir təşkilat və şəxslərin digər tərəfin suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş fəaliyyətinin qarşısını alacaqlar. Bəyannamədə Qafqaz regionu və Xəzərdə sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin edilməsində də qarşılıqlı fəaliyyətin zəruriliyi qeyd olunur və bu xüsusda "Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında" Konvensiyada nəzərdə tutulmuş bütün fəaliyyət prinsiplərinin vacibliyini təsdiq ediblər.

Mühüm məqamlardan biri də iki ölkə arasında qarşılıqlı faydalı ticarət-iqtisadi, sərma-ye və elmi-texniki əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi və onları keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırılması öhdəliyi idi. Hər iki tərəf bir-birinin maraqlarına zərər vuran istənilən iqtisadi fəaliyyətin həyata keçirilməsindən çəkinmək öhdəliyi götürüb.

Sənədin iki illiyinə ekspertlərin baxışını aldıq.

ölkə müttəfiqlik münasibətlərinə xələl gətirən hərəkətlərdən, eləcə də bir-birinə qarşı yönəlmiş hərəkətlərdən çəkinməlidir. Digər bənd isə hər iki ölkənin öz ərazisində hər hansı bir təşkilat və şəxslərin digər tərəfin suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş fəaliyyətinin qarşısını alması öhdəliyi idi. Ancaq biz nə gördük? İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bölgədəki separatçılar Rusiya hərbi kontingenti ilə məsləhətləşmələr aparırdı. Bundan başqa, Rusiya hərbi kontingenti separatçıların silah və hərbi texnika daşıyan nəqliyyat vasitələrini müşayiət edirdi. Və ya müharibədən sonra Ermənistan Azərbaycan ərazisinə minalar keçirib ərazilərdə basdırmışdı. Halbuki Rusiya hərbi kontingenti buna imkan verməməli idi. Bütün bunlar iki ölkə arasında imzalanan sazişə zidd idi. Vladimir Putin bəyannamə imzalanmadan əvvəl İlham Əliyevlə görüşdə demişdi ki, onun Rusiya imperiyasını bərpa etmək istəyi yoxdur. Halbuki bu saziş imzalanandan iki gün sonra Rusiya Uk-

li idi. Çünki Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsində qələbə qazansa da, separatizm hələ son qoymamışdı. Rusiya İkinci Qarabağ müharibəsinin 44-cü günündə Azərbaycana mane oldu. İşimizi yarımçıq qalmışdı. Ona görə də saziş imzalanmalıydı ki, Rusiya sonrakı mərhələdə Azərbaycan Ordusuna mane olmasın. Sazişə baxmayaraq, Moskvadan Azərbaycan əleyhinə açıqlamalar verilir, Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov deyirdi ki, guya "Qarabağ Azərbaycanın daxili məsələsi deyil". Bundan başqa, Qarabağ separatçıların lideri Araik Arutyunyan tez-tez Moskvaya çağırılır və onunla məsləhətləşmələr aparılırdı. Halbuki müttəfiqlik sazişinə görə Araik Arutyunyan ele Moskva hava limanına ayaq basan kimi həbs olunub Azərbaycana təhvil verilməli idi. Bütün bunlar Azərbaycanda Rusiyanın siyasəti ilə bağlı ciddi suallar yaradırdı. Rusiyanın bu siyasəti müttəfiqlik bəyanatına zidd idi".

E.Şahinoğlu bir vacib məqama da toxundu: "Kreml regiondakı yeni realığı qəbul

imzalamaqda əsas məqsədi Qarabağda yerdə qalan problemlərin həllini sürətləndirmək idi. Azərbaycan bu ərəfədə Laçın dəhlizinə alternativ yol tikməliydi ki, Laçın şəhəri və ətrafındakı kəndlər Azərbaycanın nəzarətinə keçsin. Bundan başqa, həmin ərəfədə ermənilər bir sıra yaşayış məntəqələrini boşaltmalıydılar, separatçılar tərk-silah edilməli və Qarabağın tamamında Azərbaycan qanunlarının icrası təmin olunmalı idi. Bütün bunların reallaşması üçün Rusiya Azərbaycana mane olmamalı idi. Azərbaycan üçün müttəfiqlik bəyanatının əsl mahiyyəti bundan ibarət idi. Müttəfiqlik bəyanatı imzalandısa da, Rusiya hərbi kontingentinin Qarabağda separatçılarla birgə fəaliyyəti, separatçıların hərbi texnikalarını qoruması Azərbaycanda narazılıq doğururdu.

Azərbaycan 2023-cü ilin sentyabr ayında bir gün ərzində Qarabağın tamamına nəzarəti bərpa etdi. Rusiya Azərbaycana mane olmadı. Həmin müttəfiqlik bəyanatının həm də Azərbaycan üçün əsas faydası bu oldu.

Vigen Euljekjyan

Bakıdakı erməni terrorçu arvadına zəng edib

Bakıda həbsdə saxlanılan livanlı erməni terrorçu Vigen Euljekjyanın həyat yoldaşı Linda Euljekjyan ötən ay əri ilə danışdı. O, bu barədə “Hraparak”-a açıqlamasında deyib.

“Keçən ay Vigenlə görüntülü danışdıq, o, daha yaxşı görünürdü. Mənə dedilər ki, Vigen eyni həbsxanadadır, lakin daha uyğun otağa köçürülüb”.

Linda ərinin vəziyyətinin ötən dəfəkindən yaxşı olduğunu, hətta bir qədər kökəldiyini qeyd edib.

Arvadı Vigen Euljekjyanın ondan paltar istədiyini bildirib.

“O, bir müddət öncə 31 erməni hərbi ilə birgə Ermənistan qayıdacağını biləndə paltarlarını başqa məhbuslara paylamışdı. Təəssüf ki, azadlığa buraxılmadı. Məndən yeni paltarlar, sevimli yeməklərdən bəzilərinə və şəkəllərimizi istədi”, - qadın deyib.

Qızıl Xaç Cəmiyyətinin əməkdaşları Vigenin həyat yoldaşına hazırda onun səhhətində problem olmadığını bildiriblər.

Linda Euljekjyan ayın sonunda ərinin telefon zəngini gözləyir.

“Hraparak” yazıb ki, Livan hökuməti də Vigen Euljekjyana kömək etmək qərarına gəlib. Vigenin həyat yoldaşı ilə Livan parlamentinin erməni deputatı Paula Yakubean əlaqə saxlayıb və terrorçu haqqında məlumatı ölkənin baş nazirinə təqdim edib.

Qeyd edək ki, Livan ermənisi Vigen Euljekjyan 2020-ci ildə imzalanmış 10 noyabr tarixli bəyanatdan sonra Şuşada saxlanılmışdı.

O, Azərbaycan ərazisinə qanunsuz daxil olmuş və ölkəmizin qanunvericiliyini pozan digər hərəkətlərə yol vermişdi. Vigen Euljekjyan Azərbaycana qarşı müharibədə Ermənistan tərəfindən iştirak etmişdi.

Vigen Euljekjyan 20 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Sebastian Lekorn

Fransanın müdafiə naziri ilk dəfə Ermənistan gedir

Fransanın müdafiə naziri Sebastian Lekornu Ermənistan səfər edəcək. “Armenpress” xəbər verir ki, bunu nazirin özü deyib: “Mən parlamentarilərdən və sənayeçilərdən ibarət böyük nümayəndə heyəti ilə tezliklə Ermənistan gedəcəyəm”.

Onun sözlərinə görə, Fransa dost Ermənistanı sırf müdafiə məqsədilə hərbi texnika verir: “Ermənistan ciddi təhlükəsizlik problemi ilə üzləşən dost ölkədir. Bizim vəzifəmiz Ermənistanın onun ərazi bütövlüyünü və müdafiə qabiliyyətini təmin etməkdə kömək etməkdir”.

Lekornu əlavə edib ki, Fransanın müdafiə naziri ilk dəfə Ermənistan səfər edəcək. Qeyd edək ki, dünən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və müdafiə naziri Suren Papikyan Fransaya səfər etmişdi.

“Azərbaycan bir məsələ üzərində düşünməlidir ki, erməni əhalisinin Qarabağa qayıtması üçün mövcud şərait o qədər də rahat deyil. Rusiya sülhməramlılarının Qarabağdakı missiyasını davam etdirmək üçün əsaslar var”.

Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının ermənipərəst deputatı Konstantin Zatulin belə deyib. O qeyd edib ki, Rusiya sülhməramlılarının olması Qarabağda yaşayan ermənilərə tarixi və mədəni irsin qorunması ilə bağlı müəyyən təminat verəcək. Rusiyalı siyasətçi bildirir ki, Rusiya sülhməramlılarını bölgədən çıxarmaq lazım deyil.

O, həmçinin deyib ki, Qarabağ erməniləri geri qayıtmaq istəmir, çünki onlar Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməli olacaqlar. Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etsələr, gələcəkdə Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri olarsa, Ermənistanla qarşı döyüşməli olacaqları qorxusu var, çünki Azərbaycan Ordusuna çağırılacaqlar. Zatulin onu da bildirib ki, geri qayıtma şəraiti rahat olarsa, Qarabağın erməni əhalisinin müəyyən hissəsi geri qayıda bilər. Buna ümidlər var.

Qeyd edək ki, son bir neçə həftədə Rusiyanın müxtəlif rəngli siyasətçiləri tərəfindən sülhməramlıların Azərbaycan ərazisində qalmasının vacibliyi haqda fikirlər səsləndirilməyə başlayıb. Erməni əhalisi amili sıradan çıxdığı üçün indi də Qarabağdakı erməni “tarixi” və dini abidələrinin mühafizəsi məsələsini gündəmə gətirirlər.

Bu, artıq rusların da ermənilərin geri qayıtmaq istəmədiklərinə əmin olmağa başlamaları sayıla bilərmi? Ermənilərin qayıdacağı halda çağırışçı yaşda olanların Azərbaycan Ordusunda xidmətə cəlb olunması realdır?

Herbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Rusiya sülhməramlı kontingentinin Azərbaycan ərazisində qalma müddəti sona yaxınlaşdıqca, müddətin uzadılması üçün Rusiyanın ən müxtəlif variantlar axtarması müşahidə olunur və qarşıdakı zaman kəsiyində bu tendensiya daha da kəskin şəkildə alacaq. Bu isə müəyyən gərginliklər meydana gətirəcək: “2024-cü il başlanandan bəri diqqət edirsinizsə, Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi rəsmiləri, Dövlət Dumasının bəzi üzvləri, bir sıra siyasi ekspertləri tərəfindən sülhməramlıların Qarabağda qalmasının zəruriliyini əsaslandırmağa yönəlik bəyanatlar verilir. Bu bəyanatlar həmin şəxslərin şəxsi mövqeyi deyil. Onlara Rusiyanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin mövqeyinin ictimailəşdirilməsi göstərişinin verildiyi şübhəsizdir. Rusiya çalışır ki, 2-3 min nəfər olsa belə, erməni Xankəndinə qayıtmasına nail olsun. Ancaq rusiyalı siyasətçilərin son günlər açıqlamalarından belə qənaətdə gələ bilərik ki, bu çalışmaları

Qarabağ erməniləri Azərbaycan Ordusunda?!

Rusiyalı ermənipərəst siyasətçidən və azərbaycanlı polkovnikdən ilginclik açıqlamalar

nəticə vermir, yəni ermənilər geri qayıtmaq istəmir. Ona görə də Rusiya indi başqa variantı ortaya atıb. Görülür ki, ermənilərin Azərbaycan pasportunu qəbul etmək və geri qayıtmaq fikirləri yoxdur, indi də Qarabağdakı erməni “mədəni, dini abidələri”nin mühafizəsi məsələsini dövrüyyə buraxmağa başlayıblar. Son bir ayda Rusiyadan verilən açıqlamalarda məhz bu məsələnin üzərində dayanma meylləri müşahidə olunur. Rusiya Qarabağda sülhməramlı kontingentinin qalma müddətinin uzadılması üçün “erməni mədəni irsi, dini abidələri”ni qorumaq bəhanəsini ortaya atır. Guya hərbi kontingentinin qalması üçün əsas olduğunu iddia edirlər. Konstantin Zatulinin son açıqlamasından da bu, açıq-aydın görünür.

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycan ərazisində istənilən millətə məxsus mədəni irsin, abidələrin qorunmasını Azərbaycan dövləti həyata keçirir. Bu, Azərbaycanın daxili işidir: “Azərbaycan tolerant ölkədir və heç bir millətin mədəni irsinə bizim ölkəmizdə hörmətsizlik edilmir. Eləcə də Qarabağda ermənilərin heç də qədim tarixi olmayan hansısa mədəni irsi, mədəni-dini abidələri varsa, Azərbaycan dövləti, onun müvafiq strukturları onların mühafizəsini təşkil edir. Burada heç bir problem yoxdur. Hətta müharibənin getdiyi dövrdə belə Azərbaycan hərbiçiləri heç bir mədəni, dini abidəyə zərər endirməyib, heç bir mədəni, dini abidə zərər görməyib. Bunu Rusiya sülhməramlı kontingenti də yaxşı bilir.

Azərbaycan dövləti ən yüksək səviyyədə dəfələrlə bəyan edib ki, nəinki mədəni dini abidələrin təhlükəsizliyinə

nə təminat veririk, hətta vətəndaşımız olan erməni əhalinin də geri qayıdıb təhlükəsiz şəraitdə yaşamalarına şərait yaradırdıq. Yəni bu həm də o deməkdir ki, ermənilər geri qayıdarlarsa belə, onların da təhlükəsizliyini hansısa kənar dövlətin hərbi kontingentinin qorumasına ehtiyac yoxdur, təhlükəsizliyi Azərbaycan dövləti, dövlətimizin müvafiq orqanları qoruyacaqlar. Digər vətəndaşlarımıza verilən hüquqlar erməni vətəndaşlarına da veriləcək. Odur ki, Rusiyanın sülhməramlı qüvvələrinin istər ermənilər geri qayıtsa, istərsə də qayıtmasa, 2025-ci ildən sonra Azərbaycan ərazisində qalmaları ehtiyac yoxdur. Əslində hətta bu gün də onlara ehtiyac qalmayıb. Sadəcə olaraq, Azərbaycan dövləti öz imzasına hörmət edən dövlət kimi 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının şərtinə əməl edir və bu gün sülhməramlıların çıxması məsələsini qaldırmır. Zatulinin və onun kimi danışan rusiyalı siyasətçilərin o cür açıqlamaları Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaqdır. Azərbaycan dövləti onlara bu haqqı tanımayıb”.

Ekspert qeyd etdi ki, əgər ermənilər Azərbaycan dövlətinin vətəndaşı olmağı qəbul etsələr, onlara Azərbaycan vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi və pasportu veriləcək: “Bundan sonra isə həmin vətəndaşlar dövlətimizin verdiyi hüquqlardan istifadə edəceklər, həm də vətəndaş olaraq üzərlərinə məsuliyyətlər də düşəcək. Necə ki, digər vətəndaşlarımız milli mənsəbiyyətindən asılı olmayaraq o məsuliyyətlərdən biri olan hərbi xidməti keçirlər, həqiqi hərbi xidmətə yaş çatmış erməni vətəndaşları da bir müddət sonra hərbi xidmət keçməli olacaqlar. La-

kin bu tez bir zamanda olmayacaq. Məlum hadisələrə görə uzun müddət adaptasiya prosesi gedəcək. Ona görə də ermənilər uzun müddət hərbi xidmətə cəlb edilməyəcəklər. Uzun bir zaman kəsiyindən sonra hərbi qulluq edəceklər. Hansısa proqram qəbul oluna bilər ki, onlar bir müddət əsas döyüşən hərbi hissələrin sırasında xidmət keçməsinlər”.

R.Məhərrəmov daha bir məsələyə də diqqət cəlb etdi: “Rusiya, Fransa və bəzi başqa dövlətlərin təmsilçiləri açıqlamalarında yenə də Xankəndi şəhərini mərkəz kimi təqdim edirlər. Bu da yol-verilməzdir. Çünki Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti mövcud deyil və avtomatik olaraq onun mərkəzi də ola bilməz. Xankəndi də Ağdərə, Xocalı, Şuşa, Laçın, Kəlbəcər, Mingəçevir, Yevlax və digər Azərbaycan şəhərləri kimi şəhərdir, onlardan fərqli hansısa mərkəz statusu yoxdur. Xankəndinin digər şəhərlərimizdən fərqli hansısa əlahiddə statusu yoxdur ki, ölkənin siyasətçiləri, rəsmiləri Xankəndini mərkəz olaraq təqdim etsinlər. Azərbaycan qanunlarında Xankəndinin mərkəz statusu yoxdur. Ermənilər də Xankəndini mərkəz adlandırmaq adətlərindən əl çəkməlidirlər. Özlərini xam xəyallarla aldatmasınlar, 35 il separatizmin “paytaxtına” çevirdikləri Xankəndi artıq quldur yuvası deyil, Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin bərpə olduğu şəhərdir. Kim bu gözəl şəhərdə qayıdıb Azərbaycan vətəndaşı kimi dinc yaşamaq istəyirsə, buyursun, qayıtsın. Əks halda, başqa xəyallara düşəcəklərsə, elə o xəyallarla da Ermənistanda və başqa ölkələrdə qalıb yaşamaq olacaqlar”.

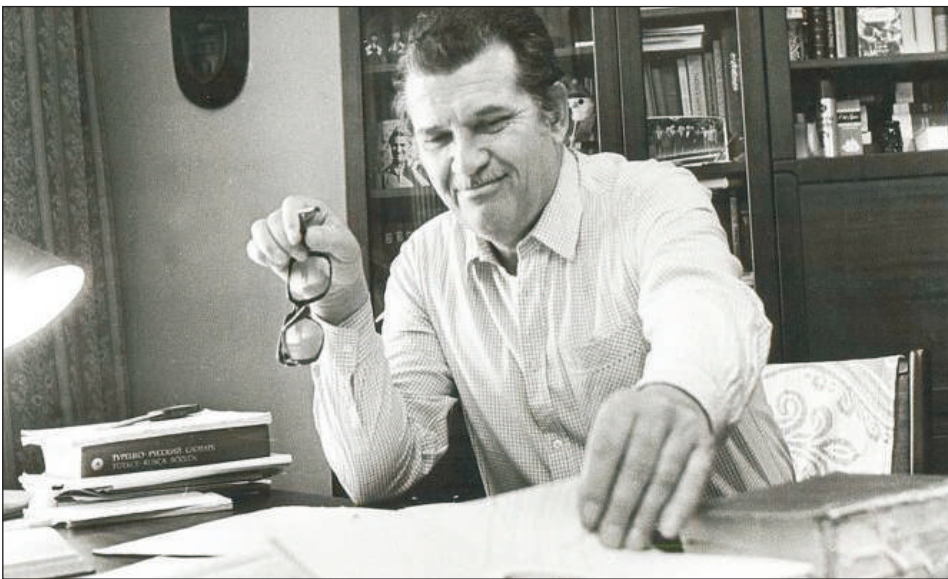
□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Ziya Bünyadovun qətlindən 27 il ötdü - qatil hansı sirləri açmışdı?

2000-ci ildə qətlin üstü açılarkən akademiki öldürən dəstə ölkədən İrana qaçıb...

Fevralın 21-də Azərbaycanın nadir şəxsiyyət-ziyallılarından olan Ziya Bünyadovun xaincəsinə qətlə yetirilməsindən 27 il ötdü. Dünən fevralın 22-də mərhum akademik torpağa tapşırıldı gün idi.

Ziya Bünyadov 1923-cü il dekabrın 21-də Astara şəhərində hərbi tərcüməçi ailəsində anadan olub. Orta məktəb illərini Göyçayda keçirib. 1939-cu ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra təyyarəçilik məktəbinə daxil olmaq məqsədilə Bakıya yollanıb. Lakin tibb komissiyasından keçə bilmədiyindən, yaşına iki il əlavə edərək S.Oronikidze adına Bakı Piyadalar Məktəbində təhsilini davam etdirib. 1941-ci ilin mayında hərbi məktəbi leytenant rütbəsinə çatdırıb. 1954-cü ilin may ayında "İtaliya İmperializmi Afrikada" namizədlik dissertasiyasını müdafiə edib, həmin ilin avqustunda Bakıya qayıdaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix İnstitutunda elmi axtarışlarını davam etdirib. 1958-ci ildən 1959-cu ilə kimi Ziya Bünyadov Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsində müəllim işləyib. 1967-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının (AMEA) müxbir üzvü, 21 aprel 1976-cı ildə Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilib. 1981-ci ilin aprel ayından isə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru vəzifəsinə təyin olunub. O, bu vəzifədə 1986-cı ilə qədər fəaliyyət göstərmişdir. 1988-1990-cı illər ərzində Azərbaycan SSR EA-nın Şərqşünaslıq İnstitutuna rəhbərlik edib. Ziya Bünyadov 1990-cı ildə AMEA-nın vitse-prezidenti seçilib. O,

1991-ci ildə professor Vasim Məmmədliyəvlə birlikdə Qurbanın Azərbaycan dilinə tərcüməsini başa çatdırıb. Ziya Bünyadov 1997-ci il fevral ayının 21-də yaşadığı binanın qarşısında qətlə yetirilib.

Ziya Bünyadovu qətlə yetirən dəstə barəsində Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Məhkəmə (indiki Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi) 21 fevral 2001-ci il tarixli hökm çıxarıb.

Hazırda Qobustan qapalı həbsxanasında qətlə birbaşa iştirak etmiş şəxslərdən biri Nizami Nağıyev ömürlük məhkumluq həyatı yaşayır. Onu və Qabil Babayevi həbsdə yerinə aparın Mahir Zeynalov da onunla bərabər ömürlük həbsdədir. "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı bir neçə il əvvəl Qobustan həbsxanasında Nizami Nağıyevlə görüşüb qətlin tarixçəsi və sifarişçi ilə bağlı fikirlərini öyrənmişdi. (5 hissədən ibarət həmin müsahibənin keçidini təqdim edirik: https://musavat.com/news/ziya-bunyadovun-qatili-hebsxanada-danisdi-sensation-aciqlamalar-foto_506470.html)

Hökmə görə, dəstə üzvləri 1997-ci ilin yanvarında Bakıda yığılmaq keçiriblər. Yığılmaqda Nizami Nağıyev, Cavanşir Aslanov, Mahir Zeynalov, Qalib Babayev, Tariyel Ramazanov, "Nəsrullah" adlı şəxs iştirak edib və akademik Ziya Bünyadovun xidməti, siyasi fəaliyyətinə son qoymaq qərarlaşdırılıb. Qətlin həyata keçirilməsi planı qurulub, dəstə üzvlərinin hər birinin rolunu öz aralarında bölüşdürüldü. Yığılmaqda akademik İran müşteyidləri tərəfindən ölü-

münə "fətvə" verildiyi vurğulanıb. Bildirilib ki, Ziya Bünyadov islam tarixinin tərcüməsində guya kobud səhvlərə yol verib. Hökmə bildirilib ki, Nizami Nağıyev, Mahir Zeynalov, Xanlar Cabbarov, Məarif Əliyev, Rövşən Həsənov, Qədir Abbasov, Rizvan Məmmədov, Qalib Babayev Tariyel Ramiz oğlu Ramazanov istintaqa məlum olmayan, öz lərinə İran İslam Respublikası vətəndaşları kimi təqdim edən "Məhəmməd" və "Nəsrullah" adlı şəxslərin 1993-cü ildə Azərbaycanda, o cümlədən Bakı şəhərində İslam dininin müdafiəsi pərdəsi altında ağır və xüsusilə ağır cinayətlər törətdikləri məqsədilə yaratdıqları "Vilayəti Əl-Fəqih Hizbullah" adlı cinayətkar birliyə qəbul olunublar. 1993-cü ildən 2000-ci ilin oktyabrına qədər orada iştirak ediblər. 21 fevral 1997-ci il saat 16 radələrində dəstə 2 qrupa ayrılıb. Tapança-pulemyotla silahlanmış Tariyel Ramazanov və Cavanşir Aslanov akademik Ziya Bünyadovun evə qayıtma vaxtını mobil telefon vasitəsilə 2-ci qrupa məlumat verib. Nizami Nağıyev bıçaqla, Qalib Babayev isə tapança ilə silahlanıb Mahir Zeynalovla birlikdə avtomatınla akademik Ziya Bünyadovun yaşadığı binanın yaxınlığında növbəti zəngi gözləyiblər.

Axşamüstü saat 6 radələrində Tariyel Ramazanov akademik Ziya Bünyadovun evinə gəlməsi barədə Mahir Zeynalova məlumat verib. O, kənar şəxslər barədə işarə vermək məqsədilə avtomatında qalıb, Qalib Babayev binanın tinində, Nizami Nağı-

yev isə 3-cü girişin qarşısında mövqe tutub. Akademik Ziya Bünyadovun mənzilinə tək gətməsi barədə Qalib Babayevin işarəsindən sonra Nizami Nağıyev binanın 3-cü girişinə daxil olaraq gözləyib. 1-ci və 2-ci mərtəbələrin arasındakı meydançada Ziya Bünyadovun arxa tərəfinə keçib və onun sağ və sol qabırğaaltı, qarın nahiyyələrinə, sol əlin arxa bayır səthinə 5 dəfə ardıcıl zərbə vurub. Həmin vaxt hadisə yerinə Qalib Babayev də özünü çatdırıb və "Makarov" markalı səsboğucusu olan tapançadan Ziya Bünyadovun sifətinin sağ yanaq nahiyyəsinə və boynuna atəş açıb. Akademikin həyatına son qoyan hər 2 şəxs Mahir Zeynalovla birgə avtomobilə hadisə yerindən qaçıb.

3 il sonra dəstə üzvlərindən Nizami Nağıyev və Mahir Zeynalov tutulublar. Nizami Nağıyev qətlə 5 ay sonra Gömrük Komitəsinə işə düzəlib, tutularkən də gömrük inspektoru olub. Atasını Adil Nağıyev həmin vaxt Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsini daşıyıb. Nizami Nağıyev "Yeni Müsavat"a demişdi ki, Ziya Bünyadovu onlara Aydın kimi tanıdıblar, onun və bir müxalifət liderinin qətlini sifariş veriblər. Sifariş alan Tariyel Ramazanov Milli Elmlər Akademiyasının işçisi olub. 2000-ci ildə qətlin üstü açılarkən o və dəstənin digər üzvləri ölkədən qaçıblar. Nizami Nağıyev onların İrana qaçdıqlarını ehtimal etdiyini bildirmişdi.

✎ **EİŞƏN MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Kamil Zeynallı federal axtarışdadır

Vəkili deyir ki, fitnes məşqçisi yalnız Türkiyəyə gedə bilər

Fitnes məşqçisi Kamil Zeynallının Moskvanın "Domodedovo" hava limanında saxlanılmasından sonra həyata keçirilən hüquqi prosedurun əsas məqamları məlum olub.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, Moskvanın Domodedovo rayonunun polis idarəsində aparılan araşdırmalar zamanı Kamil Zeynallının heç vaxt Ermənistanda olmaması və bu ölkədə hər hansı qeyri-qanuni əməl törətməməsi müəyyən edilib.

K.Zeynallının vəkili **Ələkbər Qarayev** açıqlamasında Ermənistanın onu 29 sentyabr 2020-ci ildə yayılmış görüntülər əsasında məsuliyyətə cəlb etmək istədiyini bildirib: "Həmin tarixdə Ermənistan dövləti Kamil Zeynallını federal axtarışa verib. Müharibə başlayandan 2 gün sonra Kamil Azərbaycan Ordusunun işğaldan azad etdiyi yerlərdə olub və evlərə daxil olub, oradan video çəkərək paylaşılıb. Ermənistan dövləti həmin vaxt elə düşünürdü və dünyaya belə çatdırmaq istəyirdi ki, Kamil Zeynallının olduğu yerlər guya Ermənistan dövlətinin ərazisidir və orada gedən döyüşlər, keçirilən əməliyyatlar qanunsuzdur. Və Kamil Zeynallının da orada qanunsuz olmasını, onun müddəli döyüşçü kimi iştirak etməsini qələmə vermişdilər. Beləliklə, Kamili adam öldürmək, zorlamaq kimi ağillara gələn maddələr üzrə ittiham ediblər. Bunlar Ermənistanın göndərdiyi sorğunun materialları arasında var idi və bir vəkili kimi həmin sənədlərlə tanış oldum. Bundan başqa, ermənilərin həmin vaxt Kamili axtarışa verərkən heç ağillara gəlməzdi ki, vaxt gələcək Azərbaycan öz ərazilərində suverenliyini tam təmin edəcək, o vaxtdan belə bir sorğu göndəriblər".

Ə.Qarayev əlavə edib ki, Kamil Zeynallı sərbəst buraxılaraq Bakıya qayıtsa da, federal axtarışda olmağa davam edəcək: "Kamil xarici ölkələrdən yalnız Türkiyəyə gedə bilər, başqa ölkələrə səfər etsə, yenidən saxlanıla və ya həbs edilə bilər. Bir məqamı da vurğulayım ki, dünən Kamildən ifadə götürüləndə orada sual verildilər ki, sən Ermənistan ərazisində olmusanmı? Kamil də birmənalı şəkildə cavab verdi ki, heç bir zaman Ermənistan Respublikası ərazisində olmamışam, bu məqam da həlledici rol oynadı".

Qeyd edək ki, dünən Moskvada hava limanında saxlanılan fitnes məşqçisi Kamil Zeynallı 7-8 saat sonra sərbəst buraxılıb və Bakıya qayıdıb. Ermənistan Respublikası onu ölkənin Cinayət Məcəlləsinin 135 (İnsanlığa qarşı cinayətlər), 137 (Müharibə cinayətləri), 140 (Müharibə aparmaq üçün qadağan olunmuş üsullardan istifadə edən hərbi cinayətlər), 147 (Müddəli cəlb etmək) və 149-cu (Təcavüz) maddələri ilə ittiham edir.

Nə istədiyini bilməyəndə

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

(qar-qurlu köşə)

Bu qış şəhərimizdə çoxlu qarğaya rast gəlməmişəm. Hətta onlar bəzən vəhşiləşib dinc zəhmətkeşlərimizə hücumə keçmək istəyirdilər. Alfred Hiçkokun "Quşlar" filmindəki səhnələr gözüm önündə canlandı.

Adam fikirləşir, nə yaxşı Hiçkokun sponsoru bizim kino idarəmiz olmamışdır, yoxsa o, klip də çəkə bilməzdi. İki ildir bizim bəzi kino çəkənlər və hansısa kino festivalında münisiflər heyətinin üzvü olmuş yoldaşlar Mədəniyyət Nazirliyindən pullarını ala bilmir. Bu haqda mən kino tənqidçisi Hacı Səfərovun açıqlamalarından oxumuşam. Ümumiyyətlə, orada yaradıcı adamlara, pis çıxmasın, "Məşədi İbadın hamba-lı" münasibəti bəslənir. Bir ara bəstəkar Firudin Allahverdiyə də Musiqili Komediya Teatrı üçün yazdığı musiqinin pulunu vermirdilər, axırı nə yerdə qaldı, xəbərimiz yoxdur.

Qarğa-quzğun mövzusu bizi gör hara gətirdi... Sözü-mün canı odur ki, "bizim aramızda ala qarğa bala çıxartmaz" məsəli o qədər doğru deyil. Hərçənd kimsə haqlı şəkildə "mız" qoya bilər: şəhərdə çoxalanlar ala yox, qara qarğalardır. Bizim üçün böyük fərqi yoxdur, tək qarğa olsun. Qarğalar xalqın yaxşı yaşamasının göstəricisidir. Yada salağ: "Pəndir ağzında, bir qara qarğa, Uçaraq qondu, uca budağa". Əgər ölkədə pəndir istehsalı lazımı səviyyədə olmasa, şair niyə belə yazmalıdır?

Ancaq biz problemin (hansı problemin?) kökünə baxmalıyıq. Bu yaxında məktəbli uşaqlar arasında pis davranışın videosu çıxdı. Söyüşü üzünə yazmaq, başına yumurta çırpmaq, saçını kəsmək kimi şeylər... Həmin günlərdə bir açıqlama məni pis mənada şoka saldı. Telejurnalist kamerasını diyəmişdi zərərçəkənin nənəsi istiqamətinə, ağbırçək ağlamsınaraq (haqlı olaraq - buna sözümlüz yoxdur) deyirdi: "Ən dəhşətli saçını kəsməkləridir". Bu, çox problematik cümlədir, mənim fikrimcə.

Nəyə görə? Ona görə ki, milli mentalitetin qaranlıq mağarasından gələn ifadədir. Yoxsa saç kəsmək, üstəlik, ucundan-qulağından - niyə ən pis hal sayılsın? Uşaqlar oyun oynayanda da bir-birinin saçını kəsir bəzən. O hadisədə ən təhlükəli bəlkə də uşağın başına vurulan yumurtalar idi, çünki yumurta müəyyən qədər bərkdir, başı-gözü zədələyə bilərdi. Ancaq nənə saçın ucundan kəsilən bir topa tükə görə narahat olur. Çünki görüb-öyrəndiyi budur! Gələcək nəsillərə də bu mənasız təlim-tərbiyəni, "əxlaqi dəyərləri" ötürmək istəyir. Qız uşağının saç uzun olmalıdır, qızın əxlaqi qası ilə ölçülür, nə bilim, qızını döyməyən dizini döyər və sairə və ilaxır - özünü komplektə nə daxildir, məndən yaxşı bilirsiniz.

Azərbaycan xalqı nə istədiyini müəyyən etmədikcə belə problemlər davamlı çıxacaqdır. Həmin videodan sonra qızını döyən başqa heyvərə atanın videosu yayıldı. Bu dəfə uca millətimiz valin o biri üzünü qoydu: "Belə atanı kəsməliyik, asmalıyıq, əlin qurusun, şikəst ol" və sairə. Eee? Bəs deyirdiniz qızı döymək lazımdır? Nə oldu? Adam siz deyənə əməl edəndə də pis olur, etməyəndə də?

"Əhməd haradadır" adlı, 1960-cı illərdə çəkilən bir filmimiz var. Orada valideynləri Əhməd adlı gəncin üzərində hökmranlıq etmək, onu zorla istəmədiyi adamlarla evləndirmək istəyirdilər. İndi ortaya çıxan "manyak əhmədlər", sizcə, həmin əxlaqın məhsulları deyilmi? Hara, hansı müstəviyə baxsan zorakılıq səhrası tozanaq qoparırsa, mərhəmət, insansevərlik gülləri harada bitməlidir?

Kimsə tez ərə veriləndə qara-qışqırıq qoparan kütlə, ərə getməmiş qadına, qıza da əxlaqsızcasına münasibət bəsləyir, ona alçaldıcı "qarımış", "evdə qalmış" kimi sözlər qoşur. Dövlət nikahı olmadan doğulan uşağa "bicbala", dini nikahsız doğulan uşağa da "vələdüznə" adı yapırdıran toplum vəhşidir, bunun başqa adı yoxdur.

Yeri gəlmişkən, bu yaxınlarda Dubay tərəflərdə tragikomik əhvalat olmuşdu. İki sarsaq vətəndaşımızı ərəb polisi cəzalandırmışdı - ölkədən çıxmağa qoymurdular, deyəsən, məhkəmələri olmalıydı. Zənci uşaqla məzələndikləri üçün! Uşağın anası hadisəni görüb, dərhal polis çağırıb. Zənci görəndə hər tərəfli başı döndən camaatımız var, etiraf edək.

Başqalarını alçaltmaqla ucalmaq olmaz. Yazının ata sözünün də yeri gəldi: "Qarğa görüb quş demə, Xaşıl yeyib aş demə".

"21 fevral 2024-cü il tarixində Fransa Respublikasının Prezidenti Emmanuel Makronun Parisdə Ermənistanın baş naziri ilə birgə mətbuat konfransı zamanı Azərbaycanla qarşı səsləndirdiyi və Ermənistanı birtərəfli qaydada müdafiə edən əsassız iddialarını qətiyyətlə pisləyirik".

Bu fikirlər Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Fransa prezidenti Emmanuel Makronun Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla birgə mətbuat konfransı zamanı səsləndirdiyi iddialara dair şərhində yer alıb.

Bildirilib ki, 30 ilə yaxın müddətdə hüquqları pozulmuş, ərazilərindən didərgin düşmüş, kütləvi qırğınlarla məruz qalmış azərbaycanlıların hüquqları barədə indiyə qədər heç bir şərh verməyən Fransanın öz istəkləri və heç bir zorakılıq təbiiq olunmadan Azərbaycan ərazilərini tərk etmiş ermənilərin hüquq və təhlükəsizliyindən danışması tamamilə yersizdir: "Bununla yanaşı, Almatı Bəyannaməsi və müəyyən xəritələr çərçivəsində ərazi bütövlüyünün vacibliyinə toxunan Fransa tərəfinin, nəyə görə məhz bu kimi razılaşmalara zidd olaraq 30 ilə yaxın müddətdə davam etmiş Ermənistanın təcavüzünə və Azərbaycan ərazilərinin işğalına, habelə hazırda Ermənistanın Azərbaycanın 8 kəndini hələ də işğal altında saxlamasına qarşı çıxması sualına aydınlıq gətirməsi daha faydalı olardı.

Heç bir təhrikəddici amil olmadan 5 aya yaxın davam edən sabitliyi pozan Ermənistanın tənqid edilməsi əvəzinə, Azərbaycanın qeyri-proporsional cavab tədbiri görməkdə təqsirləndirilməsi qəbul edilməzdir və bu kimi qərəzli yanaşmalara son qoyulmalıdır.

Fransanın bölgədə yeni gərginlik yaratmaq, sülh və sabitliyə mane olmaq istiqamətində yürütdüyü məkrli siyasətin heç bir nəticə verməyəcəyini bir daha bəyan edirik".

Deputat Azər Badamov hesab edir ki, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən görüşdən sonra Paşinyanın Fransaya gəlməsi gözlənilən idi: "Makron çalışırdı ki, növbəti görüş özünü iştirakı ilə təşkil olunsun. Amma Azərbaycan dövləti çox qəti şəkildə iradəsini nümayiş etdirərək Makronun iştirakı ilə görüşlərdən imtina etdiyini bildirmişdi. Paşinyan Münxenə səfərindən dərhal sonra Fransaya gedərək ağası Makrona keçirilmiş görüşlə bağlı hesabat verməli idi. Makronun Paşinyanı yanına çağırmasında əsas məqsədi Münxen görüşü

Paşinyan Fransadan təlimatlarla qayıdıb - yeni gərginlik gözləntisi

XİN Makronun ittihamlarına cavab verdi; ekspertlərə görə, Paris Ermənistanı yeni fəlakətə sürükləyir

ilə bağlı hesabatı dinləyib Paşinyana yeni təlimatlar verməli olduğunu hesab edirəm. Münxen görüşündə tərəflər danışıqların davam etdirilməsi üçün növbəti görüşlərin keçirilməsini razılaşdırıblar. Ona görə də, Makron növbəti görüşlərdə Ermənistan özünü necə aparmalıdır tapşırıqlarını verir. Fransanın məqsədi regionda sabitliyin və sülhün yaranmasının əksinə getməkdir. Makron məhz bu yolla Ermənistanı möhkəmlənməyə çalışır. Ona görə də Paşinyanla görüşdə Ermənistanın təxribatlarına necə cavab verməliyikse, onunla məsləhətləşməliyik. Təbii ki, belə bir qərəzin nümayiş olunması gülməli və məntiqsizdir. Azərbaycan şərti sərhəddə möhkəmlənib və əsgərimizə qarşı törədilən hər bir təxribata cavabımız çox ağır olacaqdır. Bunu Ermənistan və onun ağası Makron hər zaman bilib növbəti təxribat planlarından yayınmalıdır".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Fransanın heç nəyə nail olmayacağına əmindir: "Fransanın Cənubi Qafqaz regionunda təhrikçi və destruktiv fəaliyyəti daha gəniş xarakter alıb. Parisə dəfələrlə bu mövqeyindən çəkilməsi və qarşılıqlı hörmət inam, etibar əsasında münasibətlərin fayda verəcəyi barədə xəbərdarlıqlar edilməsinə baxmayaraq, görünən odur ki, bundan müsbət nəticə çıxarılmayıb. Ritorika və yanaşma nəinki dəyişməyib,

doza bir qədər də artırılıb. 21 fevralda Paşinyanın Fransaya rəsmi səfəri zamanı keçirilən görüşlər və ən yüksək səviyyədə verilən bəyanatlar-dan aydın olur ki, Fransa regiona qızışdırıcılıqda, münafiqşənin yenidən alovlandırılmasında maraqlıdır. Fransa prezidenti Makron açıq şəkildə bəyan etdi ki, ölkəsi bundan sonra da Ermənistanı müasir silahlarla təmin etməkdə davam edəcək və ermənilərin istisnasız olaraq müdafiəsində dayanacaq. Fransanın məqsədi Cənubi Qafqazda konfliktlər yaratmaqla bura nüfuz etmək, geostateji bölgənin nəzarət altına salınmasına nail olmaqdır. Xüsusən də bölgədə açar və həlledici rola sahib Azərbaycanı təsir altında saxlamaq, müstəqil xarici siyasətini məhdudlaşdırmaqdır. Baxın bir dövlətin baş naziri Paşinyan deyir ki, Rusiya bizim təhlükəsizliyimizi qoruya bilmir və bizə alternativ təhlükəsizlik çetiri lazımdır, bunu axtarmaqda da davam edirik. Özünü müstəqil və demokratik dövlət sayan Ermənistan öz təhlükəsizliyini özü qorumaq iqtidarında deyil və bunu kənarlarda axtarır. Belə bir vəziyyətdə Paris də bundan yararlanmağa çalışır. Hesab edirəm ki, Ermənistanın Fransaya tərəfindən silahlandırılması regionda müharibə riskini artırır və bu Ermənistan üçün böyük fəlakətlərə gətirib çıxarar. Rəsmi Paris regionda öz mənafeələrini həyata keçirməkdə yanlış siyasət sərgiləyir. Odur ki, iflasa məhkumdur. Fikrimcə, Paris öz maraqlarını Azərbaycanın maraqları ilə uzlaşdırmadan,

qarşılıqlı hörmətə və etimada söykənmədən təzyiq və şantajla öz istəyinə nail ola bilməyəcək".

BAXCP sədrinin müavini, siyasi ekspert Niyaməddin Orduxanlı Fransanın bütün gücü ilə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsində iştirak etməyə cəhd etdiyini vurğuladı: "Fransa utanmadan özünü Ermənistanın himayədar olduğunu göstərərək göstərərək deyir ki, mən sizin aranızda vasitəçi olmaq istəyirəm. Əlbəttə, Ermənistanın özü də maraqlıdır ki, Fransa iştirak etsin. Ermənistan başa düşməlidir ki, ən çətin vəziyyətlərdə Fransa köməyə çatma bilməyəcək. Necə ki, 30 il Rusiyaya arxayın olub, Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxladılar. Sonda ən çox zərərli kim aldı? Təbii ki, Ermənistan. Baş vermiş hadisələrdən ermənilər ciddi nəticələr çıxartmalıdır. Böyük ölkələrin əlində istifadə olunmaqdan imtina etməlidir. Azərbaycan onsuz da öz torpaqlarını tam şəkildə işğaldan azad edib. Bundan sonra sülh şəraitində yaşamaq hər iki xalqın maraqlarına cavab verir. Ermənilər başa düşməlidir ki, Azərbaycan Ordusu çox güclüdür, istənilən zamanda qısa müddət ərzində İrəvana qədər gedib çıxa bilər. Hər hansı bir sərhəd pozuculuğu dərhal adekvat cavab verilməsinə gətirib çıxara bilər. Nikolun Makronla tez-tez görüşməsi sülhə hər hansı bir töhfə verməyəcək. Paris indiki vəziyyətdə sülhün əldə olunmasının əleyhinədir. Mümkün qədər prosesi uzatmaq niyyətindədir".

□ **Cavanshir ABBASLI**
 "Yeni Müsavat"

Ermenistanda Rusiya sərhədçilərinin ölkəni tərk etməsi haqda çağırışlar İranın narazılığına səbəb olub. Bu səbəbdən Ermənistan baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın başçılığı etdiyi nümayəndə heyətinin İrana sonuncu səfəri gərgin atmosferdə keçib. "Hraparak" qəzeti yazır ki, fevralın 14-də baş tutan səfər zamanı Tehran İranın Rusiyanın Ermənistandakı mövcudluğuna son qoyma cəhdlərindən və Qərbbə yaxınlaşmasından narazılığını ifadə edib. Nəsrin mənbələrinin sözlərinə görə, İran prezidenti İbrahim Rəisi Ermənistan nümayəndə heyətinin üzvləri ilə görüşündə İrəvana xəbərdarlıq edib və bildirib ki, İran regionda xarici qüvvələrin olmasına imkan verməyəcək. Qeyd olunur ki, Ermənistan Rusiya ilə mütəfiqlikdən imtina edəcəyi təqdirdə, İran bu ölkənin təhlükəsizliyini təmin etməyi təklif edib. Mənbələrin sözlərinə görə, Tehran Zəngəzurda İrana məxsus hərbi bazanın qurulması təklifini də irəli sürüb. Rəsmi Tehran ultimatumu gizlətməyib. İran prezidentinin rəsmi saytında erməni nümayəndələrlə görüşlə bağlı açıqlamada Rəisinin sözlərindən sitat gətirilib: "Biz problemlərin həlli bəhanəsi ilə regionda kənar şəxslərin olması ilə razılaşmırıq və inanırıq ki, onların mövcudluğu nəinki problemi həll etməyəcək, əksinə, xalqlar və hökumətlər üçün daha böyük problemə çevriləcək".

Erməni hərbi ekspert Hayk Nahapetyan bugünlərdə Ermənistan televiziyasında yayımlanan verilişində isə belə deyib: "Ermənistanın Türkiyə və İranla demarkasiya və demarkasiya edilmiş sərhədləri yoxdur, onlar Sovet İttifaqının sərhədləridir. Rus sərhədçi qoşunlarını çı-

İranın Zəngəzurda baza qurmaq istəyi

Ermənistanın rus sərhədçilərini ölkədən çıxarmaq istəyi Tehranı narazı salıb, prezident Rəisi açıq xəbərdarlıq edib ki, regionda xarici qüvvələrin olmasına imkan verilməyəcək; hərbi və siyasi ekspertlər isə İranın Zəngəzurda hərbi baza qurmaq ehtimalına fərqli yanaşır

qavilənin 3-cü maddəsində aşağıdakılar yazılıb: "Rusiya sərhəd qoşunları Türkiyə və İranla sərhədin mühafizəsi ilə bağlı olmayan başqa tapşırıqların (təbii fəlakətlərin, qəzaların və digər fəlakətlərin aradan qaldırılması istisna olmaqla) icrasına cəlb edilmir".

2020-ci ilin noyabrında məlum olub ki, Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti Ermənistan-Azərbaycan təmas xətti yaxınlığında - Arazdə-

nitorinq missiyası təmsil edir. Rusiyanın burada daha təsiredici varlığı var: Gümrüdəki hərbi baza, Ermənistanın İran və Türkiyə ilə sərhədində xidmət edən sərhədçilər. Bundan əlavə, Ermənistan ərazisindən keçən Zəngəzur dəhlizinə Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidməti cavabdeh olmalıdır.

Rus sərhədçiləri haqda ittihamları Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ar-

hamlar vurub. Diplomat Ermənistanın News.am saytına müsahibəsində deyib ki, İran Qafanda konsulluq açdıqdan sonra sakinlər özlərini daha rahat və təhlükəsiz hiss edirlər.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, İran Zəngəzurda hərbi baza qura bilməz: "Fransa-ABŞ maraqları buna imkan verməz. Ümumiyyətlə, İranın Ermənistandakı manevr imkanları məhdudlaşmaqdadır. Vəziyyət daha da gərgin olacaq. Azərbaycanla sülh müqaviləsindən sonra Ermənistan Türkiyə üzərindən Qərbbə əlaqələrini dərinləşdirəcək. Bundan sonra bütün meyarlarda İrandan asılılıq azalacaq".

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimovun sözlərinə görə, bununla diplomat sətiraltı bildirmək istəyir ki, İran Azərbaycana qarşı Ermənistanın təhlükəsizliyinə zəmanət verir: "Hərçənd Azərbaycanla İran arasında hərbi və siyasi gərginlik dövrü arxada qalıb, indi iki ölkə maraqlarını iqtisadi-ticarı platformalarda birləşdirərək regional əməkdaşlığın konturlarını cızır. Ancaq İran Yaxın Şərqdə üzləşdiyi riskləri dolayı vasitələrlə Cənubi Qafqazda da hiss etdirməkdə maraqlıdır. Çünki İran xarici siyasətində izlənen klassik bir ənənə var: nə qədər çox münaqişə və müharibə varsa, İran ideoloji istiqamətlərini təhlükəsizlik boşluqlarına yeritməlidir. Yox, bu, o mənəni çıxarmaq üçün əsas deyil ki, dünya arenasında sıxışdırılan İran Cənubi Qafqazda Qərbbə açıq qarşıdurma trayektoriyasına girməkdə maraqlıdır. Ancaq İran mütləq sülh də istəmir, buna görə də regiondakı hadisələri özünəməxsus ifadə-

lərlə təsvir edərək gərginliyin mənbəyini saxlamaq məcrasında qalır". **Ekspert nəzərə almağa çağırır ki, İran təhlükəsizlik cəhətdən zəifliklər hiss edir:** "İkinci bir tərəfdən, İran Azərbaycanla münasibətlərdə "istənilən zaman gərginliyə getməkdə

marahıqlıq" ismarışını verir. Bu mesaj Azərbaycan və Türkiyədən Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti barədə yüksələn mövqelərə verilən klassik reaksiyanın təkrarıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Şeyx Ər-Riyada niyə gedib?

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə medianın global sülh prosesində rolunun danılmaz olduğunu bildirib.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri bu barədə 3-cü Səudiyyə Media Forumunda çıxış edib.

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının İnformasiya Nazirliyi və Beynəlxalq Dinlərarası və Mədəniyyətlərə Dialeq Mərkəzi (KAICIID) tərəfindən təşkil olunan tədbir Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyad şəhərində keçirilib. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri və KAICIID Direktorlar Şurasının üzvü Şeyxülislam A. Paşazadə həzrətləri media, siyasətçilər və dini liderlər arasında sülh quruculuğunun və media məkanında müxtəlifliyin təşviqində birgə səylərin əhəmiyyəti mövzusunda həsr olunmuş yüksək səviyyəli panel müzakirəsində əsas məruzəçi qismində iştirak edib.

Tədbir global sülh və müxtəliflik ideyalarının davamlı olaraq sınaqdan keçirildiyi bir dövrdə media və strateji tərəfdaşlıq vasitəsilə sülh və müxtəliflik əlaqələrini gücləndirmək məqsədilərinə xidmət edir və gələcək dialoqlar üçün yeni imkanlar yaradır.

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin Səudiyyə Ərəbistanında keçirilən 3-cü Media Forumunda iştirakı global sülh və müxtəlifliyə doğru davam edən səylər üçün əlamətdar məqam olması yüksək səviyyədə qeyd olunub.

Azərbaycan Pakistandan "JF-17C" qırıcı təyyarələri alacaq

JF-17C BLOCK-III THUNDER
Pakistanın "Air Operation Syndicate" nəşrinin məlumatına görə, Azərbaycan Pakistandan müasir "JF-17C" Block III qırıcı təyyarələri alacaq. Sövdələşmə məbləği 1,6 mlrd. dollar təşkil edir.

Mənbənin məlumatına görə, yeni təyyarələr Azərbaycanın malik olduğu Rusiya istehsalı olan "MIQ-29" təyyarələrini əvəz edəcək.

"JF-17"nin üstünlüyü ondadır ki, onlar öz xüsusiyyətlərinə görə regionda mövcud olan "MI-29" və "SU-25" təyyarələrindən üstündür. Bundan başqa, Pakistanın istehsal etdiyi qırıcı təyyarələr C-300 RƏM sistemində qarşı mübarizə aparmaq imkanına malikdir.

Bunun Pakistanın Hərbi-Sənaye Kompleksinin ən böyük ixrac sövdələşməsi olduğu qeyd edilir. Müqavilə təyyarələrlə yanaşı, döyüş sursatlarının tədarükünü və pilotlara təlim keçilməsini də ehtiva edir.

"JF-17C" Block III bu növ qırıcıların sonuncu modifikasiyasıdır. Təyyarə müxtəlif növlü 8 raket, müasir radarları və elektron müdafiə sistemlərini daşıya bilir.

Açıq mənbələrin məlumatına görə, bu təyyarənin qiyməti 25 mln. dollardır. Sövdələşmə məbləği bir milyard yarım dollardan çox olduğuna görə Azərbaycanın hərbi təyyarə parkını tamamilə yeniləyəcəyini demək olar. Yeni təxminən 60 ədəd "JF-17C" Block III təyyarəsi alınacaq.

xardığınız anda Türkiyə deyəcək: bir dəqiqə gözləyin, mən Ermənistanla sərhədləri müəyyən etməliyəm. İran da deyəcək ki, əgər Ermənistanı qoyun kimi qurbangahın üstünə qoyublarsa, niyə o da böyük bir tikə almasın". Qeyd edək ki, 1992-ci ildə imzalanmış "Ermənistanla Rusiya arasında Rusiyanın Ermənistan ərazisindəki sərhəd mühafizə qoşunlarının statusu və onların fəaliyyəti haqqında" sazişə əsasən rus sərhədçiləri bu ölkədədir. Bu, Ermənistan-Türkiyə və Ermənistan-İran sərhədlərində xidmət edən Rusiya sərhəd qoşunlarının statusunu müəyyən edən və tənzimləyən dövlətlərarası sənəddir. Mü-

yəndə, Paruyr Sevakda (Ağn vilayəti), Diğda, Mehridə və Siğirt yüksəkliyi yaxınlığında (Zəngəzur vilayəti) 5 sərhəd mühafizə məntəqəsini yerləşdirib. Çox keçməyib ki, bunlara xüsusən Zəngəzur və Tavuşda yeni dayaq məntəqələri əlavə edilib. Ümumiyyətlə, son dövrlərdə erməni mediasında rus sərhədçiləri barədə çoxsaylı ittihamlara rast gəlmək mümkündür. Bunlar da təsadüfi deyil. Ekspertlər hesab edirlər ki, İrəvan həmin sərhədçilərin çıxarılması, onların Qərbdən olan hərbiçilərlə əvəzlənməsi üçün zəmin hazırlayır. Hazırda Qərbi Avropa İttifaqının təmsilində Ermənistan ərazisində fəaliyyət göstərən mo-

men Qriqoryan da davam etdirib. TŞ katibi deyib ki, Rusiya sərhədçiləri Aİ-nin müşahidə missiyasının nümayəndələrini Azərbaycanla hərbi gərginliyin yarandığı Nərkın And kəndinə buraxmırlar. Qriqoryanın sözlərinə görə, bu, Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin yeganə hissəsidir ki, Rusiya sərhədçiləri Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının nümayəndələrini ora qoymurlar. O, hətta son hadisə ilə bağlı günahı rus hərbiçilərində görüb və bildirib ki, Rusiya insidenti dayandırmadı...

İranın Qafandakı baş konsulu Morteza Abedin isə Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizi layihəsinə qarşı dolayı ey-

Fevralın 22-də Bakıda Asiya Parlament Assambleyasının (APA) 14-cü plenar sessiyasının açılış mərasimi keçirildi. Tədbirdə 40-adək ölkənin parlament nümayəndə heyəti, o cümlədən 10-a yaxın ölkənin spikeri iştirak edirdi.

Qeyd edək ki, APA-nın icraedici Şurasının iclası 2023-cü ilin noyabrında Türkiyənin Antalya şəhərində keçirilib. Tədbirdə Azərbaycan APA-nın 2024-2025-ci illər üzrə sədri seçilib.

Asiya Parlament Assambleyasının baş katibi Məhəmməd Reza Majidi iclası açaraq, iki il ərzində assambleyaya sədrlik edəcək Azərbaycana uğurlar arzuladı. Baş katib təşkilatın missiyasına mühüm töhfə verən öhdəliklərin uğurla yerinə yetirilməsinə görə təşkilatın əvvəlki sədri Türkiyəyə təşəkkür etdi.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuş çıxışında öncə hər kəsi ölkəsi və şəxsi adına salamladıqdan sonra bildirdi ki, burada səslənən fikirlərin Asiya ölkələrinin əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsində önəmli rol oynayacağına inanır. "Dünyanın çətin bir dönmədən keçdiyinə şahidik. Bu mənada Asiyada önəmli bir fürsət pəncərəsi açılıb. Bu çərçivədə APA-nın yeni yüksəlişə qədəm qoyan Asiyada fəvqəladə dəyərli bir platforma olduğunu xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Beynəlxalq barışın əldə olunmasına töhfə verəcək bir platformadır", - deyərək N. Kurtulmuş bildirdi. Qeyd etdi ki, bu çərçivədə Türkiyə olaraq 2019-cu ildən bəyan etdiyimiz "Yenidən Asiya" hədəfimiz olaraq Türkiyənin Asiya ilə əlaqələrinə mühüm diqqət veririk. "Asiya mədəniyyətinin doğduğu yerdür. Hər zaman elmə, texnologiyaya irəliləmiş, mədəniyyətlərə sahib qitədir" - deyən spiker bu dönmədə gerçəkləşdirilən APA-nın tarixi bir dövrə təsadüf etdiyini xüsusi vurğuladı.

TBMM sədri çıxışında Rusiya-Ukrayna müharibəsi və Qəzzada yaşanan dəhşətlərə xüsusi yer ayırdı, Asiya ölkələrinin və ümumiyyətlə, bütün bəşəriyyəti bu dəhşətlərin dayandırılması üçün hərəkətə keçməyə çağırırdı. Eyni zamanda qeyd etdi ki, baş verənlər dünyanın yeni Birləşmiş Millətlər Təşkilatına zərurət olduğunu ortaya çıxartdı. Çünki bu gün "kim güclüdirsə, o haqlıdır" realiti formalaşdırılmaqdadır. N. Kurtulmuş yekunda APA-ya sədrliyi Türkiyədən qəbul edən Azərbaycan Milli Məclisinin sədri Sahibə Qafarova uğurlar arzuladı. O, xanım Qafarovanın APA sədri olaraq aldığı bayrağı daha da yüksəklərə daşıyacağına əminliyini ifadə etdi. Bildirdi ki, Türkiyə bu prosesdə hər zaman yardımçı olacaq. Daha sonra N. Kurtulmuş sədrliyin ötürülməsini özündə ehtiva edən toxmağı Milli Məclis sədrinə təqdim etdi.

Çıxış edən Milli Məclisin spikeri Sahibə Qafarova bildirdi ki, Asiya Parlament Assambleyasının 14-cü plenar sessiyası münasibətilə iştirakçıları Azərbaycanda salamlamaq onun üçün böyük zövq və şərəfdir. "Bu gün Azərbaycan Respublika-

sının Milli Məclisi növbəti iki il üçün Asiya Parlament Assambleyasına sədrliyi qəbul edir. Mən Assambleyanın bütün üzv parlamentlərinə parlamentimizin namizədliyini dəstəklədiklərinə görə dərin minnətdarlığımı bildirmək istədim. Bu, bizim üçün böyük qürur mənbəyidir. Qardaş Türkiyə parlamentinin hörmətli spikeri Numan Kurtulmuşdan sədrliyi təhvil almaq xüsusilə xoşdur. Sədrlik dövründə öhdəliklərə göstərilən sədaqətə görə cənab Kurtulmuş və Türkiyə Böyük Millət Məclisinə hamımız adından təşəkkür edirəm. Son 6 ildə görülməyən böyük işlər assambleyamızın və parlamentlərarası əməkdaşlığın inkişafı üçün çox vacib olmuşdur.

Mən Asiya Parlament Assambleyasının Baş Katibi cənab Məhəmməd Rza Məcidinə də davamlı səyləri və katibliyi səmərəli idarə etməsinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. **Spiker dedi ki, APA ilə digər parlamentlərarası təşkilatlar arasında əməkdaşlığın inkişafı assambleyanın global parlament diplomatiyasında səmərəli iştirakına kömək edəcək:** "Bildiyiniz kimi, Milli Məclis Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinə də rəhbərlik edir. Ötən il Antalyada bizim təşəbbüsümüzə Şəbəkə müraciət edərək APA-da müşahidəçi statusu alıb. Şəbəkə üçüncü konfransını mart ayında Cenevrədə PAİ-nin 148-ci Baş Assambleyası çərçivəsində keçirəcək. APA-ya şəbəkədə müşahidəçi statusunun verilməsi və əməkdaşlıq memorandumunun imzalanması hər iki təşkilata parlament diplomatiyasında fəal iştirak etməyə imkan verəcək".

S. Qafarova ardınca bildirdi ki, fürsətdən istifadə edərək, Cənubi Qafqazda bütün regionda sülhə və sabitliyə təsir edən mövcud vəziyyət barədə məlumat vermək istəyir: "Bu yaxınlarda, fevralın əvvəlində ölkəmizdə növbədənəkar prezident seçkisi keçirildi və nəticədə İlham Əliyev inamlı qələbə qazandı. Bu seçkinin əsas əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, o, ilk dəfə Azərbaycanın bütün suveren ərazilərində keçirildi. 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycan öz ərazilərini 30 illik erməni işğalından azad etdi və ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. Ötən ilin sentyabrında keçirilən antiterror tədbirləri isə torpaqlarımızdakı separatizmi aradan qaldırdı və Azərbaycan bütün əraziləri üzərində öz suverenliyini bərpa etdi. Bu gün Azərbaycan böyük investisiyalar hesabına işğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiqyaslı bərpa işləri aparır. Keçmiş məcburi köçkünlər artıq öz evlərinə qayıtmağa başlayıblar. 2026-cı ilin sonuna onların sayı 140 minə çatacaq". **Spiker Bakı və İrəvan arasındakı sülh prosesi barədə də iştirakçıları məlumatlandırdı:** "Azərbaycan həmçinin regionda uzunmüddətli sülhün və sabitliyin tə-

Azərbaycan Asiya Parlamentinə sədrliyə başladı

Bakıda mühüm beynəlxalq tədbir keçirilir

min olunması üçün böyük səylər göstərir. Azərbaycanın Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması və sülh sazişinin imzalanması təklifi beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə əsaslanır. Ermənistanın üç ildən artıq siyasi və hərbi təxribatlarından sonra sülh sazişinin imzalanması hələ də mümkündür. Bir neçə gün əvvəl Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti ilə Ermənistanın baş nazirinin ikitərəfli görüşü olub. Sülh müqaviləsi üzrə danışıqlarda və sərhədlərin delimitasiyası üzrə görüşlərdə əldə edilmiş razılaşmalar müsbət addım kimi qiymətləndirilə bilər. Ümid edirik ki, Ermənistan təxribatlarından, qərəzli üçüncü tərəflər cəlb etməkdən çəkinəcək və onun konstitusiyasında, digər qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmış Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı davam edən iddialarından imtina edəcək və sülh sazişi üzrə birbaşa ikitərəfli danışıqları davam etdirəcək. Regionda uzunmüddətli sülh və sabitliyin yeganə yolu qonşularla beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında münasibətlərin qurulmasıdır".

Milli Məclisin Sədri son-da bildirdi: "Sədrliyimizə göstərdiyiniz dəstəyə və etimada görə Sizə bir daha təşəkkür etmək istədim. Mən qəti şübhəsiz inanıram ki, bizim ümumi

səylərimiz sayəsində Asiya Parlament Assambleyası əməkdaşlığımızın inkişafı və ümumi məqsədlərimizin reallaşması üçün platforma rolunu davam etdirəcək".

Tacikistan Ali Məclisinin Nümayəndələr Palatasının sədri Mahmudtoir Zokirzoda bildirdi ki, onun ölkəsi Asiya Parlament Assambleyası (APA) çərçivəsində əməkdaşlığa böyük önəm verir. "Tacikistan Asiyanın dayanıqlı inkişafı üçün APA-ya üzv ölkələrlə əməkdaşlığı davam etdirəcək. Bunun üçün hesab edirik ki, biz nəqliyyat və logistika sektorunda birgə layihələr hazırlamalıyıq. Enerji sahəsində əməkdaşlığa da böyük diqqət yetirmək lazımdır", - deyən spiker ardınca fevralın 7-də keçirilən uğurlu seçkilər münasibətilə Azərbaycanı və Prezident İlham Əliyevi yenidən bu vəzifəyə seçilməsi münasibətilə təbrik etdi.

Bəhreyn Azərbaycanın Asiya Parlament Assambleyasına (APA) sədrliyini yüksək qiymətləndirir. Bunu isə Bəhreyn Krallığının Nümayəndələr Məclisinin sədri Əhməd bin Salman Əl-Musalım Bakıda keçirilən Asiya Parlament Assambleyasının 14-cü plenar sessiyasında çıxışında söylədi. O, Azərbaycana növbəti iki ildə APA-nın sədri kimi fə-

aliyyətində uğurlar arzuladı. Bildirdi ki, bugünkü sessiyanın mövzusu global səviyyədə çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Bəhreyn hər zaman dayanıqlı inkişafın əsas prinsiplərinə sadıqdır və regional qarşılıqlı fəaliyyət vasitəsilə əməkdaşlığı gücləndirməyə hazırdır".

Fələstin nümayəndə heyətinin rəhbəri Ali Faysal olduqca emosional çıxış edərək Qəzzada yaşananlara görə İsraili ittiham etdi, Fələstin xalqına dəstək verməyə çağırırdı.

İraq Nümayəndələr Şurasının spikeri Mohsin Əli Əkbər Əl-Mandalavi (Mohsin Ali Akbar Al-Mandalawi) dünya ölkələrini Qəzzadakı müharibənin qarşısını almağa çağırış etdi. Bildirdi ki, bəşəriyyətin rifahı naminə Asiya qitəsində sabitlik və sülhün bərqərar olması üçün çalışmaq lazımdır: "Bu baxımdan ölkələrimiz arasında əməkdaşlığı gücləndirmək, Qəzza zolağındakı böhranı həll etmək vacibdir. Çünki bu müharibənin təsirinin dünyaya yayılmaq təhlükəsi var. Ona görə də müharibənin qarşısını almaq bütün dünya ölkələrinin məsuliyyətidir. Hazırda İraq hökuməti və xalq olaraq, bu istiqamətdə bütün güclərimizi səfərbər etmişik".

Şri-Lanka Parlamentinin spikeri Mahinda Yapa Abey-

vardana (Mahinda Yapa Abeywardana) Asiya regionundakı su problemi kimi məsələləri aradan qaldırmağın vacibliyindən bəhs etdi. Onun sözlərinə görə, sabahı bu gündən yaxşı edə bilmək üçün düşünməlidirlər: "Hesab edirəm ki, Asiya yuxuda olan bir nəhəngdir. Fəaliyyətimizdə dayanıqlı olmalıyıq ki, istədiyimiz məqsədlərə nail olaq. Asiya regionunun problemləri ilə üzləşməsinə, regiondakı xalqların bəzi qanunsuz cərrahiyyə əməliyyatları, su problemləri kimi məsələlərlə üzləşməsinə istəmirik. Əlimizdən gələni etməliyik ki, Asiyayı oyadıb dirçəldək".

Panel müzakirələrində çıxış edən İran İslam Respublikasının nümayəndə heyətinin rəhbəri Cəmil Rahimi Cahanabadi bildirdi ki, ölkəsinin parlamenti Asiya Parlament Assambleyasının məqsədlərini dəstəkləyir: "İran Azərbaycanın Asiya Parlament Assambleyasına sədrliyini tam dəstəkləyir və fəaliyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində lazımi dəstəyi verəcəkdir". O, Qəzzada baş verənlərlə bağlı fikirlərini bölüşərək İranın Fələstin xalqının yanında olduğunu söylədi.

Bu gün müzakirələr davam etdiriləcək.

□ **Elsad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanda istintaq təcridxanasında saxlanılan bəzi tanınmış şəxslər həkim müayinəsindən keçirilirlər. Bu barədə "Turan"a sabiq deputat Nazim Bəydəmirinin xanımı Fəridə Bəydəmirli bildirib. Onun sözlərinə görə, fevralın 19-da Bəydəmirli istintaq təcridxanasının tibb məntəqəsinə çağırılıblar. "Özü bunun üçün müraciət etmədiyini dedi. Nazimi rentgen ediblər, təzyiqini ölçüblər, qan analizi verməyi məsləhət görüblər"- Fəridə Bəydəmirli deyib.

"Oğlum kütləvi dava zamanı orada olmayıb"

"Dəniz Mall"dakı kütləvi davaya görə həbs olunan Vüqar Kərəmovun atası müraciətində nələr yazıb?

Hazırda həbsdə olan azərbaycanlı MMA idmançısı Vüqar Kərəmovun Yaponiyada gözlənilən döyüşü təxirə salınıb. O, fevralın 24-də Yaponiyanın Saqa şəhərində keçiriləcək "Rizin Landmark 8" turnirində qatılmalı idi. Lakin həbsdə olduğuna görə turnirə qatılması sual altındadır.

Vüqar Kərəmov fevralın 1-də Bakıda həbs olunub. Azərbaycan MMA və Qrappling Federasiyasının baş məşqçisi Ruslan Əfəndiyev və tələbələri Tofiq Musayev, Xəzər Rüstəmov, Vüqar Kərəmov, Mehman Məmmədov və Rüfət Əsədov münaqişə vəziyyəti yaratmaqla ictimai yerdə MMA döyüşçüsü Həsən Əzizova zor tətbiq edərək xuliqanlıq hərəkətləri törətməkdə ittiham ediliblər.

Vüqar Kərəmovun atası Qərib Kərəmov ölkə rəhbərliyinə, baş prokuror Kamran Əliyevə, daxili işlər naziri Vilayət Eyvazova müraciət edərək oğlunun səhvən, ümumiyyətlə, iştirakçısı olmadığı cinayətə görə həbs olunduğunu yazır. O, müraciətində bildirir ki, oğlu Vüqar Kərəmovun barəsində Xətai Rayon Məhkəməsi Cinayət Məcəlləsinin 221.2.1-ci maddəsi ilə 1 ay 25 gün müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçib: "Guya ki, oğlum "Dəniz Mall" ticarət mərkəzində tanışları ilə birləşib Həsən Əzizova qarşı xuliqanlıq hərəkətləri edib. Oğlum ona qarşı irəli sürülmüş ittihamı qəbul etmir. Çünki kütləvi dava zamanı orada olmayıb. Davadan sonra həmin yere gəlib və bu fakt kamera görüntüləri ilə tam sübut edilir. Ortada belə bir sübut olan yerdə, həmin sübut araşdırılmadan oğlum Vüqar Kərəmova tələsik formada ittiham verib həbs etmək başadüşülən deyil. Oğlumun orada olmamasını zərərçəkən Həsən Əzizov özü də mediaya verdiyi müsahibəsində aşiq-aşkar deyib. Lakin istintaq orqanı hansısa naməlum səbəbdən araşdırma aparmadan, digər şəxslər tutulduqdan 2 gün sonra oğlumu tutaraq əsassız yere həbsə alıb.

Mənim oğlumun şəxsiyyəti qətiyyənlə onun həbsdə saxlanması ilə uzlaşmır, gənclər, ali təhsillidir, himayəsində 2 azyaşlı övladı var. İdmançı kimi dəfələrlə Azərbaycanı beynəlxalq idman arenalarında şəərəflə təmsil edib, bayrağımızı mötəbər yarışlarda Dünya və Avropa çempionatlarında, İslam Həmrəylik Oyunlarında qızıl medallar qazanmaqla ucaldıb. Məhz bu nailiyyətlərinə görə cənab Prezidentin göstərişinə əsasən ona Binəqədi rayonu ərazisində 3 otaqlı mənzil verilib. Vüqarın dayısı Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı şəhid olub, nəşi hələ də tapılmayıb".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Həbsdəki tanınmışlar həkim nəzarətində

Novella Cəfəroğlu: "Azərbaycan dövləti istəməz ki, təcridxanada və ya cəzaçəkmə müəssisəsində saxlanan şəxslər Navalnının taleyini yaşasın"

nədən keçirilməsi düzgün addımdır və lazımlıdır: "Bəzən məhbusların ailə üzvləri zəng edirlər bizə, yaxınlarının səhhətində problem olduğunu, buna görə tibbi müayinədən keçirilməsini, müalicə edilməsini vacibliyini deyirlər. Bu cür hallar olanda biz aidiyyəti qurumlarla əlaqə saxlayırıq və onları məlumatlandırırıq və məhbusun tibbi müayinəsi, müalicəsi həyata keçirilir. Məsələn, bir neçə gün öncə bir müsavətçi mənə zəng edib dedi ki, həbsxanadakı oğlunun ürəyində problemlər yaranıb, müalicəsi lazımdır. Mən də əlaqədar orqanla danışdım və vəziyyət barədə məlumatlandırdım. Ürəyində problem yaranan məhbusu dərhal xəstəxanaya yerləşdirdilər. Bizə tək cəmi siyasi motivli məhbusların yaxınları müraciət etmir, digər məhbusların da yaxınlarından müraciətlər olur. Biz Monitoring Qrupu olaraq çalışırıq hər bir müraciət nəticəsini versin.

İndi əgər Nazim Bəydəmirli, Tofiq Yaqublu, Polad Aslanov və digərlərinin tibbi müayinəsi həyata keçirilsə, çox yaxşı. Bundan narazılıq etmək, narahat olmaq yox, sevinmək lazımdır ki, təcridxanada saxlanan şəxslərin sağlamlığının qayğısına qalınır, onların səhhəti nəzarət altındadır. Pis o olardı ki, tibbi müayinədən keçirilməyədilər".

Hüquq müdafiəçisi dedi ki, istintaq təcridxanasında saxlanılan şəxslərin tibbi müayinələrdən keçirilməsi adi prosedur qaydalara görə ola bilər. Eyni zamanda Rusiyada Aleksey Navalnının həbsxanada qəfil ölümünün də bu işdə müəyyən təsirinə olmağı mümkündür. Bu da normaldır: "Azərbaycan dövləti və müvafiq orqanlar istəmir və istəməz ki, təcridxanada və ya cəzaçəkmə müəssisəsində saxlanan şəxslər Aleksey Navalnının taleyini yaşasınlar. Yeni kimsənin ölümünü istəmir. Ona görə də tibbi müayinələr keçirilə bilər ki, kimsə səhhətində problem varsa, təhlükəli həddə çatmadan müalicə olunsun. Bu da normal haldır və müsbət qarşılanmalıdır. Aleksey Navalnının həbsxanada ölümü bütün

dünyada rezonans və Rusiyaya qarşı etirazlar doğurdu. Bizim dövlətimiz istəməz ki, buna bənzər vəziyyətlə biz də qarşılaşaq. Ona görə də təcridxanada saxlanan şəxslərin ailə üzvləri narahat olmasınlar".

Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun üzvü Çingiz Qənizadə isə bildirdi ki, istər istintaq təcridxanasında, istər cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanan şəxslərin tibbi müayinəsinin aparılmasını Penitensiar Xidmətin rəhbərliyi və Ədliyyə Nazirliyində tibbi xidmətin təşkilatı ilə məşğul olan Baş Tibb İdarəsi müəyyənləşdirir. Ona görə də istintaq təcridxanasında saxlanan şəxslərin tibbi müayinəsinin keçirilməsindən əndişəlməyə ehtiyac yoxdur: "İstənilən məhkumun, istintaq altında olan şəxsin tibbi müayinəsinin keçirilməsi təmin edilməlidir. Müvafiq qurumlar da bunu həyata keçirir və bu alqışlanmalıdır. Bəzən bizə məhbuslardan müraciət olur ki, səhhətimdə problem var, lakin müalicəm, müayinəm həyata keçirilmir. Biz isə müdaxilə edib maraqlananda məlum olur ki, orada müəyyən növbəlilik var. O baxımdan bəzən bir qədər gözləməyə ehtiyac olur. Təbii ki, bu, təcili tibbi təxirəsalınmaz hərəkətlərə aid deyil. Ümumi müayinədən söhbət gedir. Sizin sualınızda adını çəkdiyiniz şəxslərin də tibbi müayinədən keçirilməsi əslində müsbət addımdır. Burada başqa hər hansı problem axtarmağa dəyməz".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

O, eyni zamanda həyat yoldaşının özünü pis hiss etdiyini deyib: "Nazim dedi ki, özünü çox pis hiss edir. Hər il noyabrda fizioterapevtik müalicə alırdı, çünki bronxlarında problem var. Lakin bu il həbslə əlaqədar müalicə ala bilmədi".

Həbsxana həkimi həbsdə olan jurnalist Polad Aslanov da bildirib ki, onun kompleks tibbi müayinə edilməsi barədə Ədliyyə Nazirliyi Tibb Baş İdarəsinin göstərişi var.

Polad Aslanovun xanımı bildirib ki, Poladı nevropatoloq, stomatoloq müayinə edib, ultrasəs müayinəsi edilib, lakin nəticə haqda heç nə bildirməyiblər. Eyni zamanda o deyib ki, həyat yoldaşı böyrək ağrısından və sinir gərginliyindən şikayət edir.

Qeyd edək ki, təcridxanada saxlanan Tofiq Yaqublu da tibbi müayinədən keçirilib. Həbsdə olan müxalifətçi Tofiq Yaqublunun ailəsi onun səhhətindən narahatdır. "Atamla telefonla danışdım. O bildirdi ki, yənidən müayinə ediblər, rentgen çəkiblər, ürəyini yoxlayıblar. Həbsxana həkimi deyib ki, əvvəlki qan analizi xolesterinin normadan çox olduğunu (206) müəyyən edib. Bu gün ona "dislipitin" dərmanını yazıblar", - siyasetçinin qızı Nigar Həzi bildirib. "Ultrasəs müayinəsi də ediləcək. Atamın "müayinə nə ilə əlaqədardır" sualına dəqiq cavab verməyiblər. Onun sözlərinə görə, həftənin sonunda vəkili T.Yaqublu ilə görüşəcək.

Penitensiar Xidmətdən şərh almaq mümkün olmayıb. Ehtimal etmək olar ki, həkim müayinələrinə başlanmasında rusiyalı siyasətçi Aleksey Navalnının həbsxanada qəfil ölümünün təsiri var.

Məsələ ilə bağlı **Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu** "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, istintaq təcridxanasında saxlanılan şəxslərin tibbi müayinəsi

Təhsildə "qarısqadan fil düzəldənlər" kimlərdir?

Orta məktəblər mövzusu bir çox hallarda süni olaraq şişirdilir və ən xırda insident belə əsas xəbər kimi cəmiyyətin gündəminə çevrilir

Orta məktəblər mövzusu mətbuatda həddindən artıq şişirdilir. Ən xırda insident də əsas xəbər kimi başlığa çıxarılıb gündəmə çevrilir. Elm və təhsil nazirinin müsahibələrinin birində məktəblərdə neqativ hallarla bağlı dediklərini xatırlamaq yerinə düşər. Nazir Emin Əmrullayev jurnalistlərə açıqlamasında ölkədə 4000-dən çox məktəbin olduğunu, 150 min müəllimin çalışdığını, 1 milyon 600 min şagirdin təhsil aldığını xatırladı.

Nazir bildirib ki, təxminən bu sayda da valideyn var: "Çoxmilyonluq qrupda mütəmadi olaraq hər hansı neqativ hallar olur. Təbii ki, istəməzdik belə faktlar olsun. Belə hadisələr olduqca da nazirlik müvafiq araşdırmalar aparıb qanun çərçivəsində həmin hadisələrə qiymət verir. Son illər açıq neqativ hallarla bağlı hər zaman nazirliyin mövqeyi eyni olub. Yeni həmin hadisələr sona qədər araşdırılıb".

Onun sözlərinə görə, sistem o qədər böyükdür ki, hansısa müəllim, direktor və ya valideyn, eləcə də şagirdlər arasında konflikt olacaq: "Bunun qarşısını almaq təbii ki, bizim ideal arzumuzdur. Lakin real dünyada yaşayırıq və cəmiyyət də bizimlə birlikdə çalışmalıdır ki, belə hallar minimallaşsın və olmasın. Olduğu halda da nazirlik mütəmadi olaraq müvafiq addımlar atır və hər il onlarla direktor işdən ayrılır, təhsil şöbə müdirlərinin müvafiq qaydada əmək müqavilələrinə xitam verilir".

E.Əmrullayev qeyd edib ki, bu, davamlı prosesdir: "Burada söhbət 5-10 nəfərdən getmir. Nəzərə alsaq ki, 4 400-dən çox məktəbdən söhbət gedir. Hər direktorun da 3-4 müavini var. Məktəb kifayət qədər mürəkkəbdir və hər gün insanlar arasındakı ünsiyyətdən danışırıq. Mütəəddir ki, milyonlarla insanın ünsiyyətində müəyyən neqativlər ola bilər. Hər bir məsələ araşdırılmalı və nəticəsi barədə də ictimaiyyətə geniş məlumat verilməlidir".

Ümumiyyətlə, məktəblərlə bağlı baş verən neqativ hadisələrin fonunda müxtəlif fikirlər səsləndirilir. Bəzi ekspertlər uşaqların sosial

şəbəkələrin təsiri altına düşdüyünü deyir, qeyd edirlər ki, mobil telefonlara, internetə ifrat aludəçilik bu gün ailələrdə valideyn-övlad münasibətlərini zədələyib.

Uşaqların tərbiyəsində nələrə diqqət edilməlidir? Məktəblərlə bağlı neqativ xəbərlər niyə bu qədər çoxdur? "Qarısqadan fil düzəltmək" kimlərə lazımdır?

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, belə hadisələrin məktəblərdə baş verməsi hər kəsə mənfi təsir göstərir: "Amma bu da realıqdır ki, bu gün dünyanın bir çox ölkələrində biz zaman-zaman belə hadisələrin şahidi oluruq. Hətta Amerikada məktəblərin digər məktəblərlə güllələnməsi kimi hadisələri müşahidə etmişik. Əlbəttə, bizdə kontingent böyükdür. Söhbət 4 mindən artıq məktəbdən, 150 mindən artıq müəllimədən, 1 milyon 600 min şagirdəndən gedir. Amma bütün bunlar o anlama gəlmir ki, bu məsələlərə adi hal kimi yanaşmaq. Bu məsələdə hər iki tərəfin üzərinə məsuliyyət düşür. Bu, tək məktəbin, valideynin problemi deyil. Bu, bütünlükdə cəmiyyətin problemidir. Həm məktəblərimizin, həm müəllimlərin, həm də valideynlərin üzərinə ciddi vəzifə düşür. Valideynlər öz övladlarını normal tərbiyə verməlidirlər, onların tərbiyəsində xüsusi həssaslıqla yanaşmalıdır. Onlar buna görə məsuliyyət daşıyırlar. Eyni zamanda təhsil müəssisələrinin də üzərinə vəzifə düşür ki, gənclərin təlim-tərbiyə işinə daha həssas, diqqətlə yanaşsınlar və biz belə halları tez-tez görməyək. Yeni əvvəl dediyimiz məsələ heç də bizi məsuliyyətdən azad etmir. Düşünməliyik ki, gələcəkdə bu cür halların baş verməməsi üçün nə edək? Əlbəttə, kontingent böyükdür. Amma bu gün bizim qarşımızda duran əsas missiya odur ki, bu cür neqativ hallar bir daha yaşanmasın. Bu anlamda ciddi işlər görülməlidir. Hesab edirəm ki, məktəblər həm şagirdlər, həm də valideynlərlə sıx iş aparmalıdır. Direktorlar həm vali-

deynlərlə, həm şagirdlərlə çox ciddi işləməlidir. Şagirdlər arasında bullinq hallarının olmaması üçün davamlı olaraq tədbirlər keçirməliyik. Bu, həqiqətən də xoşagələnlər məsələ deyil.

Ümumiyyətlə, təlim-tərbiyə prosesinə yenidən baxmalıyıq. Nədən bəzi gənclər bu qədər aqressiv və digər gənclərə belə hörmətsiz yanaşırlar, onu ciddi araşdırmalıyıq. Əslində Prezident İlham Əliyev Milli Məclisdə andıçmə mərasimində təlim-tərbiyə məsələsindən, bu məsələdə ailənin və məktəbin rolundan geniş bəhs etmişdi. Son baş verən hadisə bu məsələnin aktuallığını bir daha göstərdi. Eyni zamanda bu hörmətsizliyi sərgiləyən gənc barədə ciddi addımlar atılmalı və cəmiyyətə ətraflı məlumat verilməlidir".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi də mövzu ilə bağlı bizimlə fikirlərini bölüşüb:

"Əgər neqativ hadisə məktəbin daxilində, auditoriyada baş veribsə, təbii ki, burada məktəb rəhbərliyi, növbətçi müəllim, səlahiyyətli şəxslər məsuliyyət daşıyırlar. O zaman sual onlara ünvanlanır ki, nə üçün hadisə baş verib? Amma məktəbdən kənar baş verən hadisələrdə də təəssüf ki, cəmiyyət yenə də məktəbi istiqamət götürür. Daha çox məktəb günahlandırılır. Ümumiyyətlə, məktəbdə baş verən hadisə, yaxud da məktəbdən kənarda şagirdlər arasında baş verən olay da birmənalı olaraq məsuliyyət daşıyan şəxs birbaşa valideynlərdir. 100 faizin üzərindən götürsək, uşağın tərbiyəsində rol oynayan onun valideynləridir. 20 faiz təhsil müəssisəsinin üzərinə düşür, yerdə qalanları isə cəmiyyətin, ətraf mühitin təsiri. Bu prinsipi gözləmədən hər kəs müəllimi günahlandırır. Müəyyən şəxslər var ki, onların ya mövcud təhsil idarəsinin rəhbərliyindən narazılığı var. Eyni zamanda qəlibləşmiş bir format var ki, uşaq məktəbə gedirsə, tərbiyəli olmalıdır. Halbuki bu, mümkün deyil. Ölkədə 1 milyon 600 min şagird var, 160 minə yaxın müəllim. Ümumi götürəndə hər müəllimə 10

şagird düşür. Bu gün evdə bir-iki uşağına tərbiyə verə bilməyən valideyn gözləyir ki, müəllim tərbiyələndirsin. Bu, real olaraq mümkün deyil. Biz deyirik, müəllim təhsil verəndir. Tərbiyə verən desəydik, o zaman bunu tələb edərdik. Faktiki olaraq təhsil alan və təhsil verən var. Cəmiyyətin özünün də məktəbə, müəllim nüfuzuna birmənalı, qərəzli yanaşması doğru deyil. Hadisə məktəb daxilində baş verməyibsə, hadisənin haradan qaynaqlandığını öyrənməliyik, bundan sonra mövqə bildirməliyik".

Tanınmış pediatri Vaqif Qarayev də bu məsələ ilə bağlı fikrini bildirib. O, diqqəti uşaqların mobil telefonlardan asılılığına yönəldib: "Uşaq (yeniyetmə) əyləncə üçün alternativ heç nə tapmırsa, mütəlak internetdən yapışacaq. Əksər valideynlərin tək şikayəti var - uşağımi telefonundan ayıra bilmirəm. İllərdi deyilir, indiki uşaqlar üçün yeni şeirlər, nağıllar yazılmalı, filmlər çəkilməli, tamaşalar qoyulmalıdır. İnternetdən aqressiya yox, faydalı məlumatlar ala bilsin. Bunlar yoxdur. Məktəbi nədə desəniz günahlandırmaq olar, amma uşağın saatlarla internetə "yapışmağında" məktəbin heç bir günahı yoxdur. Uşaq ailədə böyüyür, məktəbdə yox. Düzdür, mühitin rolu çox böyükdür, amma "mühtim ancaq internetə baxırsa", məktəb nə etsin?"

İndiki uşaqlar internetin hesabına daha tez məşhurlaşmaq istəyir. Faydasız məşhurlaşmaqdır".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Sumqayıt Dövlət Universitetində 40 faizədək tələbənin kəsiri var

Ali məktəblərin yanvar ayında keçirdiyi qış imtahan sessiyasının yekunları sosial şəbəkələrdəki təhsil qruplarında müzakirə olunur. Bu müzakirələrə qoşulanların əksəriyyəti qış imtahan sessiyasında tələbələrə ən aşağı nəticə göstərdiyi ali təhsil ocağı kimi Sumqayıt Dövlət Universitetinin adını çəkib.

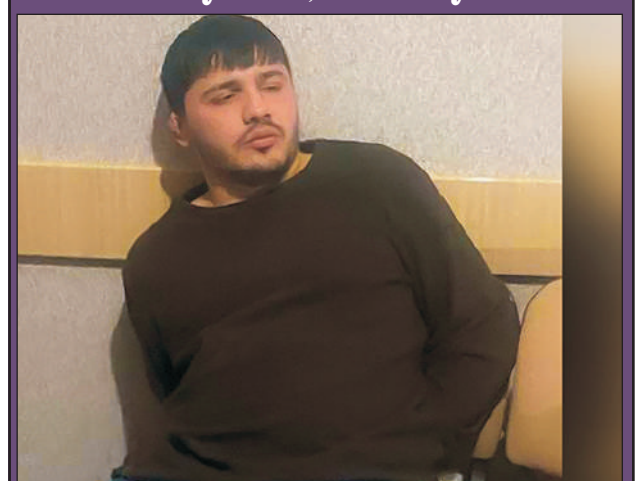
Sumqayıt Dövlət Universitetinin mətbuat katibi Nazxanım Cəlilli məsələyə münasibət bildirib.

O, son günlər sosial şəbəkələrdə Sumqayıt Dövlət Universitetində keçirilən imtahan sessiyası ilə bağlı yayılan fikirləri nəzərə alaraq, dəqiq nəticələri diqqətə çatdırıb: "2023/2024-cü tədris ilinin payız semestrinin qış imtahan sessiyasının nəticələri, imtahan sessiyası dövründə apelyasiyaya müraciət edən tələbələrin statistikasi, apelyasiyanın nəticələri və qarşıda duran vəzifələr Sumqayıt Dövlət Universitetinin Elmi Şurasının 14 fevral 2024-cü il tarixli iclasında müzakirə edilib.

2023/2024-cü tədris ilinin payız semestrinin qış imtahan sessiyasında 5745 bakalavr iştirak edib, onlardan 3835 tələbə imtahanları müvəffəqiyyətlə başa vurub, 1910 tələbənin isə akademik borcu yaranıb ki, bu da müvəffəqiyyət göstəricisinin 67% olması ilə nəticələnib. Əvvəlki tədris ilinin imtahan nəticələrinə uyğun müvəffəqiyyət göstəricisi isə 90% olub".

N.Cəlillinin sözlərinə görə, akademik borcu yaranan tələbələr 1 və bəzilər 2 imtahan olmaqla ümumilikdə 2388 nəfər təkrar imtahanda iştirak edib. 1278 nəfər tələbə apelyasiyaya müraciət edib.

5 ailə üzvünü öldürən Əhməd xəstəxanaya köçürülməyib

Bakıda ailəsinin 5 üzvünü amansızlıqla qətlə yetirməkdə şübhəli bilinən 1999-cu il təvəllüdlü Əhməd Əhmədov hazırda Bakı İstintaq Təcridxanasındadır və orada saxlanılır.

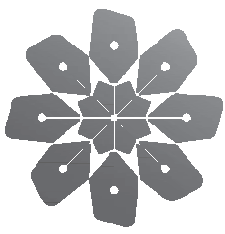
Bu barədə APA məlumat yayıb.

Bildirilir ki, Əhməd Əhmədov barəsində ekspertiza keçirilməsi ilə bağlı təqdimat bu gün məhkəməyə daxil olub. Təqdimata yaxın müddətdə Xətai Rayon Məhkəməsinə baxılacaq.

Məhkəmənin qərarına əsasən, barəsində tibbi-psixi ekspertizanın keçirilməsi ilə bağlı Əhməd Əhmədov Respublika Psixiatriya Xəstəxanasına göndəriləcək və orada bir müddət müşahidə altında saxlanılacaq.

Qeyd edək ki, Xətai rayonu ərazisində atasını, anasını, qardaşını, bacısını və onun körpə övladını amansızlıqla qətlə yetirməkdə ittiham edilən Əhməd Əhmədovun psixi xəstə olması barədə məlumatlar yayılıb və onun daha əvvəl də ixtisaslaşmış müəssisədə müalicə aldığı bildirilib.

Həmçinin Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti 2020-ci ilin iyul çağırışına hazırlıqla əlaqədar çağırışçılar üçün nəzərdə tutulmuş bütün zəruri müayinələrdən keçirilib və göndəriş əsasında Ə.Əhmədovun 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanasına əlavə tibbi müayinəyə göndərilməsini açıqlayıb. Həmin vaxt Ə.Əhmədova "Şizofrenəbenzer pozuntu" diaqnozu təyin edilib. Nəticədə Ə.Əhmədov həm dinc dövrdə, həm müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsız hesab edilib.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Prezident İlham Əliyevin fevralın 16-da imzaladığı sərəncamla Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi formalaşmış oldu. Bir-iki istisna ilə. O sırada Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) sədri - 70 yaşlı Mübariz Qurbanlıya etimad göstərilmədi. Ümumiyyətlə, son dövrlər komitə ilə bağlı narazılıqlar səngimək bilmirdi. Dini sahədə yaranan boşluqların olmasını möhz DQİDK-nın fəaliyyətsizliyi ilə əlaqələndirənlər çox idi.

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin üzvü, ilahiyat üzrə fəlsəfə doktoru Ceyhun Məmmədov da məsələ ilə bağlı mediaya açıqlamasında deyib ki, dini sahədə ciddi islahatlara ehtiyac var: "Bütövlükdə din siyaseti, din sahəsi komitəyə həvalə olunub. Ona görə də bu vəzifəyə təyin olunan şəxsin dini dərinədən bilməsi çox önəmlidir. Digər tərəfdən, düşünürəm ki, sürətli formada lazımi islahatları həyata keçirəcək bir şəxs olmalıdır ki, qarşımıza qoyduğumuz məqsədlərə nail ola bilək. Mən əvvəlki müsahibələrimdə bu məsələyə geniş toxunmuşam. Dini Komitənin fəaliyyətindən narazılığımı dəfələrlə bildirmişəm. Hesab edirəm ki, komitə fəaliyyətini cənab Prezidentin apardığı siyasətə uyğun qurmayıb. Bu gün komitənin fəaliyyətində çox

ciddi problemlər var və bu problemlər aradan qaldırılmalıdır. Həm islahatlar, həm də dövlət-din münasibətləri ilə bağlı xeyli məsələlər var ki, öz həllini tapmalıdır. Komitə ümumiyyətlə fəaliyyətini yenidən qurmalı və daxilə çox ciddi kadr islahatları aparılmalıdır. Təsədüfi adamlar bu qurumdan tamamilə kənarlaşdırılmalıdır".

Məlumdur ki, hazırda Səyyad Aran (sədrin keçmiş 1-ci müavini) komitə sədri səlahiyyətlərini icra edir. Bundan sonra komitədə nə kimi dəyişikliklər aparılmalıdır? İş necə qurulmalıdır? Boşluqlar əsasən harada idi? Səyyad Arandan gözləntilər nədir?

Onu da qeyd etməliyəm ki, Azərbaycanda illərdir dini sahədə tolerantlıq, dözümlülük bütün dünyaya nümayiş etdirilib. Bunu ölkəmizdə müxtəlif dindən, millətlərdən olan insanların hər hansı problem

Din və tolerantlıq

YENİ ÜSAVAT
N 35 (8408) 23 fevral 2024

"Dini Komitənin işində ciddi dəyişiklik edilməlidir" - ekspertlərdən çağırış

Kənan Rövşənoğlu: "Din sahəsində ciddi problemlər zamanla üzə çıxacaq"

Dini mövzular üzrə ekspert Kənan Rövşənoğlu mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, dini sahədə görül-məli olan çoxlu işlər var:

"Təbii ki, ciddi əskikliklər də var, hansılar ki, zaman-zaman bunlar mediada ifadə olunub. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin səlahiyyətləri son illərdə xeyli genişləndirilib və demək olar ki, ölkədə dini fəaliyyətlərə əsas cavabdeh quruma çevrilib. Lakin qurum hələ də sovet metodlu nəzarət qurumu kimi fəaliyyət göstərir, halbuki hazırkı səlahiyyətləri komitənin nəzarət orqanı deyil, dini fəaliyyətləri həyata keçirən və onların təşkilində bilavasitə iştirak edən, başqa sözlə, dini vəziyyətə cavabdeh qurumdur. Bu mənada komitənin işində ciddi dəyişiklik edilməli, iş metodlarında ciddi islahatlara gedilməlidir. Doğrudur, bu, dini qurumlara nəzarət orqanıdır. Amma hazırkı

səlahiyyətləri nəzarətdən daha çox işləri komitənin üzərinə qoyur, bu mənada komitə artıq yarandığı illərdəki funksiyalarının sərhədlərindən çox kənara çıxıb, böyüyüb. Odur ki, yeni iş prinsipləri tətbiq olunmalıdır. Kadrlar, sadəcə, məmurlar deyil, bu sahəni bilən, bu sahənin içində olan şəxslər olmalıdır. Çünki din sahəsi spesifik sahədir. Səyyad müəllim təcrübəli insandır, 10 ildən artıqdır komitədə yüksək vəzifə tutur. Uzun illərə dayanan jurnalist və idarəçilik təcrübəsi var. Ancaq onu düşünürəm ki, əvəzedici olaraq təyin ediblər. Səyyad müəllim də din sahəsinin adamı deyil. Baxmayaraq ki, təcrübəlidir. Mən düşünürəm ki, din sahəsində ciddi problemlər var. Bəziləri açıq görünür. Bəziləri isə hələlik gözə dəymir, amma zamanla üzə çıxacaq. Buna görə də bu sahədə ciddi keyfiyyətə dəyişiklik edilməlidir. Baxaq görək, hakimiyyət bu işi kimə tapşırıcaq".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Vahid formada məzar?

Cəmsid Əliyev: "Qəbir sadə daşdan olmalı, üzərində mərhumun ad-soyadı yazılmalıdır"

Qəbiristanlıqlarla bağlı problemlər həmişə ictimai müzakirə mövzusu olub. Pulsuz ayrılmalı olan məzar yerlərinin satılmasından tutmuş dəfn prosesinə qədər özünü göstərən müxtəlif çətinliklər və süni problemlər, aidiyyəti qurum tərəfindən qəbiristanlıqlarda abadlıq və təmizlik işlərinin görülməməsi, məzar yerlərinin mühafizə olunmaması, bir sözlə, qəbiristanlıqların idarəçiliyində özünü göstərən çatışmazlıqlar həmişə vətəndaş qınağı ilə qarşılanıb.

Mövcud çatışmazlıqların isə 2018-ci ilin dekabr ayında aradan qaldırılması məqsədi - Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə

"Qəbiristanlıqların salınması və idarə olunması Qaydaları" təsdiq edilib. Öncə onu qeyd edək ki, 2018-ci ilə qədər qəbiristanlıqların idarəçiliyi yerli icra hakimiyyətinin səlahiyyətində olub. Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilən qəbiristanlıqların salınması, idarə

olunması, qorunması, dəfnlərin vahid dövlət reyestrinin aparılması, cənazələrin daşınması ilə bağlı tələbləri müəyyən edən qaydalara əsasən qəbiristanlıqların idarəçiliyi bələdiyyələrə həvalə olunub.

Ədliyyə Nazirliyinin Bələdiyyələrə İş Mərkəzindən bildiriblər ki, Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə yerli icra hakimiyyəti orqanlarına qəbiristanlıqların müvafiq bələdiyyələrə təhvil işinin təmin edilməsi tapşırılıb. Prosesin icrası ilə bağlı qurum tərəfindən bələdiyyələrə müvafiq tövsiyələr verilib və artıq bələdiyyələrin əksəriyyəti tərəfindən qəbiristanlıqlar təhvil alınıb. 2023-cü ilin mart ayınadək respublika üzrə (Naxçıvan MR istisna olmaqla) 2800-dən çox qəbiristanlıq bələdiyyələrə təhvil verilib.

Amma "Qəbiristanlıqların salınması və idarə olunması Qaydaları"nda bəzi istisnalar var. Məsələn, bu qaydaların tələbləri Azərbaycan Respublikasının Fəxri xiyabanlarında, Şəhidlər xiyabanlarında və kütləvi (qardaşlıq) məzarlıqlarında aparılan dəfnlərə, habelə Vətən uğrunda şəhid olan hərbiçilərin dəfn mərasimlərinə şamil edilmir. Habelə fəxri xiyabanların, şəhidlər xiya-

banlarının və kütləvi məzarlıqların salınması barədə qərar Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul edilir. İnsan dünyasını dəyişdikdən sonra onun məzarının daş, mərmər və ya hər hansı materialdan olması ölənin üçün heç bir əhəmiyyət daşımır. Bəzən məzarlıqlarda ev kimi bəzədilmiş, hündür, 5-6 məzar yerini əhatə edən məzarlara rast gəlirik.

Bəzən isə məzarların üzərində dünyasını dəyişmiş insanın heykəlini elə bir formada düzəldirlər ki, sanki dilə gəlib sənində danışacaq.

Təmtəraqlı məzarların, qəbir daşlarının vahid forma ilə əvəz olunması uzun müddətdir ki, müzakirə olunur. Milli Məclisin ötən iclasında, kimliyindən asılı olmayaraq, hər kəsin qəbrinin eyni formada və vahid qiymətdə olacağı müzakirə edilib. Bununla bağlı qanunvericiliyə dəyişiklik ediləcək.

İlahiyyətçi Cəmsid Əliyev "Bakı-Xəbər"ə açıqlamasında qeyd edib ki, qəbir sadə daşdan olmalı, üzərində mərhumun ad-soyadı yazılmalıdır. Bu, dini baxımdan da belə tövsiyə edilir: "Bahalı başdaşı kimə lazımdır ki? Amma bəzən insanlar başqalarına görə bahalı başdaşı seçirlər. İslam dinində isə in-

san öldükdən sonra yuyulmalı, kəfənlənməli, cənazə namazı qılınmalı və dəfn edilməlidir. Qeyd edilmir ki, həmin şəxs üçün abidə ucaldılsın. Bu, israfçılıq hesab edilir".

İlahiyyətçi hesab edir ki, bu təşəbbüs müsbət dəyərləndirilməlidir: "Qanun qəbul edilsə, hamı məcburən o standartlara əməl edəcək. Onu da deyim ki, bahalı qəbir daşlarını çox imkanlı şəxslər və valideynlərinə sağlığında dəyər verməyən insanlar qoydurur. Ölüm elə bir prosesdir ki, insanın içində, ürəyində elə bil ki, nəşə bir tel qırılır. Sağlığında valideynlərini qocalar evinə atanlar öldükdən sonra onun üçün bahalı məzar daşı qoyurlar. Hansı ki, sağlığında həmin valideynlərinə bir qab yemək belə vermirlər. Bu, vicdanı rahatlatmaq üçün atılan bir addımdır. Çox zaman varlı insanlar kasıblardan fərqlənmək üçün bahalı başdaşı sifariş etdirirlər. Yeni onlar məzarlarına kimse baxarsa "rəhmətlik varlı olub" düşüncəsi yaratmaq istəyirlər".

Həmsöhbətimizin fikrincə, məzarlarla bağlı müəyyən standartlar olmalı, məzar daşları standartlara cavab verməlidir. Hər hansı fərq nəzərə çarpmamalıdır.

□ **"Yeni Müsavat"**

Azərbaycan vətəndaşlarının digər qrupu Suriyadan repatriasiya edilib. Fevralın 20-də Suriya ərazisində yerləşən düşərgələrdə saxlanılan 5-i uşaq və 2-si qadın olmaqla, 7 nəfər Azərbaycan vətəndaşının Bakıya repatriasiyası həyata keçirilib.

Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatında deyilir ki, ilk növbədə repatriantların yeri, şəxsiyyəti və Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığına mənsubiyyəti müəyyən edilərək, daha sonra onların Türkiyə ərazisinə keçidi təşkil olunub.

İraq və Suriyadan Azərbaycan vətəndaşlarının repatriasiyasına məsul olan müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələri Türkiyəyə ezam edilib, repatriantların ilkin tibbi və psixoloji müayinəsinin həyata keçirilməsi təmin olunub.

Repatriantların sosial reabilitasiyası və cəmiyyətə reinteqrasiyası istiqamətində müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, indiyə qədər Suriya və İraqdan Azərbaycana 450-yə yaxın adam repatriasiya edilib.

Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, 1477 nəfər Azərbaycan vətəndaşı silahlı birləşmələrin tərkibində iştirak etmək üçün bu ölkələrə gedib. Onlardan 903-ü həlak olub. Onların çoxunun uşaqları olub.

2023-cü ildə İraqdakı düşərgələrdən birində 120-yə yaxın uşaq qadın Vətənə qayıtmaq xahişi ilə Azərbaycan hakimiyyətinə müraciət edib.

Bu uşaqların atasının kim olduğu bəllidir, bəs Bakıda onları nə gözləyir, sonrakı həyatlarını necə yaşayırlar. Eləcə də onların anaları... Dövlət hansı təminat verir onlara?

Azərbaycana gətirilən daha 7 vətəndaş sosial xidmət müəssisəsinə yerləşdirilib. Bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏƏSMN) məlumat yayıb. Məlumatda bildirilir ki, ilkin olaraq repatriasiya olunmuş hər bir şəxsin sosial-psixoloji qiymətləndirməsi həyata keçirilir. Bunun əsasında müvafiq sosial reabilitasiya planı hazırlanır, daha sonra sosial işçi və psixoloq tərəfindən sosial reabilitasiya prosesi başlayır. Sosial adaptasiya prosesinin aparılması və

Suriyada doğulmuş uşaqlar Bakıda

Bu uşaqların atasının kim olduğu bəllidir, bəs Bakıda onları nə gözləyir, sonrakı həyatlarını necə yaşayırlar?

müəssisədə olduqları müddətdə asudə vaxtlarının səmərəli təşkili məqsədilə onlar müxtəlif fəaliyyətlərə cəlb edilir.

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a şərhində bildirib ki, repatriasiya edilən şəxslər Suriyaya 2011-ci il hadisələrindən sonra gedənlərdir. Millət vəkili xatırladı ki, gənclər "İslam dövləti" qurmaq adı altında Suriyaya gediblər: "Təəssüf ki, çox sayda azərbaycanlı dünyasını dəyişdi. Söhbət kifayət qədər böyük rəqəmdən gedir. 1477 nəfərdən 903-ü həlak olub. Yaxın zamanda Suriyaya gedənlər demək olar ki, yoxdur. Azərbaycanda bununla bağlı ciddi işlər görüldü. Milli Məclisdə geniş müzakirələr aparıldı, qanun qəbul edildi. Qanunda radikalizmlə mübarizə və s. ilə bağlı məsələlər öz əksini tapdı. Azərbaycan prosesin tənzimlənməsi üçün tədbirlər həyata keçirməkdə davam edir. Hazırda ciddi təhlükə yoxdur. Vətəndaşlar da diqqətli olmalı, xaricdən edilən təbliğatlara aldanmamalı, həyatını təhlükəyə atmamalı, gələcəyini məhv etməməlidir".

"Təmiz Dünya" Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova həmin uşaqların cəmiyyətə adaptasiya olunması məsələsindən danışarkən bildirib ki, burada uşaqların hansı yaş həddində olması xüsusi önəm daşıyır: "Bu məsələdə uşaqların hansı yaşda olması xüsusi önəm daşıyır. Yəni istər-istəməz reabilitasiya, adaptasiya işi gedəcək, amma uzunmüddətli işə ehtiyac var. Yaş həddi az olan uşaqlarla iş aparmaq daha asan olur, amma valideyndən ayrılmaq şərti ilə. Əgər zərərli düşüncə valideynin artıq beyninə hopubsa, bu dü-

şüncədən ayrılma bilmirsə, uşaqların onlarla qalması heç bir effekt verməyəcək, dəyişiklik çətin olacaq. Həmin insanlarla çox, uzunmüddətli reabilitasiya proqramı aparmaq, daim nəzarət etmək lazım gəlir.

Məlumatım yoxdur ki, həmin şəxslərlə aparılan reabilitasiya proqramı digər reabilitasiya proqramlarından fərqlənir, ya eynidir, amma bir daha qeyd edirəm ki, hər halda, uşaqlar valideynlərindən ayrılarsa onların inteqrasiyası yaxşı keçər. Valideynlərlə ayrıca reabilitasiya işi aparıldıqdan sonra, onlarda sağlam şüur formalaşdıqdan sonra uşaqları onlara qaytara bilərlər. Beləliklə, hesab edirik ki, bunun üçün minimum 1 il lazım gələcək.

Əgər uşaqlar 3 yaşında dırsa, iş prosesi asan gedəcək, 7 yaşındadırsa daha ciddi işə ehtiyac olacaq. Yəni məsələ, yaş kateqoriyasından asılıdır. Amma mühüm məsələ budur ki, valideynlərdə oturuşmuş düşüncə qalarsa, aparılan iş prosesləri nəticə verməyəcək.

O ki qaldı qadınlara, əgər həmin qadınlar cinayət törətməyiblərsə, onların cinayət törətməkləri barədə faktlar yoxdursa, onlar da reabilitasiya prosesinə cəlb olunurlar. Əgər onların dini düşüncəsi zorakılığı təbliğ edirsə, zorakılığa meyillidirsə, bununla bağlı çağırışlar edirlərsə, həbs ehtimalı ola bilər".

Qeyd edək ki, repatriasiya Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən görülmüş mərhələli və koordinasiyalı tədbirlər nəticəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 28 oktyabr tarixli 2336 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Xarici ölkədə çətin həyat şəraitində olan yetkinlik yaşına çatmayan Azərbaycan Respubli-

Tərbiyəni ailə, yoxsa məktəb verməlidir?

Konstitusiyanın 17-ci maddəsində göstərilir ki, uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur

Son zamanlar uşaqlar və yeniyetmələrin iştirakı ilə neqativ halların baş verdiyinin şahidi oluruq. Bu hadisələr cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmır.

Azərbaycan Konstitusiyasının 17-ci maddəsində göstərilir ki, uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur. Ancaq bəzi valideynlər uşaqların tərbiyəsində axsaqlıqlara yol verir və bu da nəticə etibarilə zorakılıq hallarına gətirib çıxarır.

Uşaqların bir-birlərinə zorakılıq tətbiq etməsinin səbəblərinin nə olduğu barədə qızgın müzakirələr aparılır. Bəziləri günahı sosial şəbəkələrdə, bəziləri isə valideynlərin uşaqlara məsuliyyətli yanaşmamasında görür.

Bəs əslində belə hadisələrin baş verməsinin arxasında nə dayanır?

Mövzu ilə bağlı Modern.az-a açıqlama verən **Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri Günel Səfərova** təhsilin məqsədindən, valideynlərin məsuliyyətindən danışır: "Təhsilin formal məqsədi ilə yanaşı əsas məqsədi sistemləşdirilmiş biliklərin əldə edilməsi, bacarıqların və vərdişlərin formalaşması, səmərəli əmək fəaliyyətinə hazırlıq, milli-mənəvi ümumbəşəri dəyərlərə sadiq, insan hüquqlarına demokratiya və xalqın milli ənənələrinə hörmət, müstəqil yaradıcı şəxsiyyətlərin yetişdirilməsidir. Tədris müəssisələrinin əsas məqsədi formal təhsilin verilməsidir. Ancaq bura təlim-tərbiyə məsələsi də daxildir. Konstitusiyanın müvafiq maddəsində göstərilir ki, uşağın təlim-tərbiyəsi ilə onların valideynləri məşğul olur. Valideynlər bu hüququ həyata keçirmədikləri halda dövlət həyata keçirir. Məktəbin əsas vəzifəsi təhsili keyfiyyətli formada uşaqlara verməkdir. Təbii ki, burada təlim-tərbiyə bu prosesin böyük hissəsini təşkil edir. Elm və Təhsil Nazirliyi bu istiqamətdə bir sıra addımlar atır".

Günel Səfərova qeyd edir ki, uşaqların formalaşmasında əsas rolunu ailələr oynayır: "Uşaq ailədə dünyaya gəlir. Ailə uşağın formalaşmasının hər dönməsində iştirak edir. Təhsil müəssisələrinə başlamazdan öncə onun formalaşması ailədə gedir. Uşaq günün böyük hissəsini ailəsi ilə keçirir. Ona göstərilən qayğı, öyrədilən davranışlar, təbliğ olunan dəyərlər, tərbiyə üsulu, uşağın formalaşmasında əvəzsiz rol oynayan institut ailədir. Valideynlər uşağın dünyaya baxışının formalaşmasında, təhsilə yanaşmasında, bütün dəyərlərin formalaşmasında ən əsas rol oynayan amildir. Təəssüf ki, bizdə valideyn məsuliyyəti anlayışı çox azdır. Bəli, doğrudur ki, Azərbaycan ailələri vətənpərvər, dəyərlərə sadiq ailələrdir. Ancaq bəzi qisim valideynlər məsuliyyətlərini dərk etmirlər".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Tanınmış beynəlxalq reyting agentliyi "Fitch Ratings" Azərbaycanın uzunmüddətli xarici valyutada defolt reytingini dəyişməyərək "BB+" səviyyəsində təsdiqləyib. Reyting üzrə proqnoz da müsbət olaraq saxlanıb.

"BB+" reytingi Azərbaycanın çox güclü xarici balans, aşağı dövlət borcu və suveren fondun böyük aktivləri hesabına yüksək maliyyə çəvikliyi ilə dəstəklənir.

Məlumat üçün bildirək ki, "BB" kredit reytingi korporasiya və ya hökumət kimi istiqraz emitentinin (istiqraz buraxaraq borc alan) kredit (borc) qaytarma qabiliyyətini və onun istiqrazları üzrə defolt (müflisləşmə) ehtimalını göstərmək üçün "Standard & Poor's" və "Fitch" kredit agentlikləri tərəfindən müəyyən edilmiş səviyyədir.

"Fitch" Zəif Siyasət Çərçivəsi yarımbaşlığı altında qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (AMB) valyuta məzənnəsindən aralıq əməliyyat hədəfi kimi istifadə edir, valyuta bazarını və bank faizlərini yaxşılaşdırmaq üçün alətlər tətbiq edir. Pul siyasəti - inkişaf etməmiş kapital bazarları, həddindən artıq likvidlik, aşağı maliyyə vasitəçiliyi və hələ də nisbətən yüksək maliyyə dollarlaşması ilə məhdudlaşır.

"Fitch" hesab edirik ki, hakimiyyət orqanlarının ortamüddətli perspektivdə daha çox çəvikliyə icazə vermək məqsədini bəyan etməsinə baxmayaraq, ABŞ dolları/Manat məzənnəsinin sabit saxlanması üçün hələ də güclü siyasi prioritet var.

Qeyd olunub ki, Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarına nisbətən güclü manat və global ərzaq qiymətlərinin aşağı düşməsi sayəsində 2023-cü ildə orta inflyasiya 9 faizə düşüb: "2024-cü ildə inflyasiyanın 4,5 faizə qədər daha da azalacağını proqnozlaşdırırıq".

Agentlik bu il Azərbaycanda iqtisadi artımın 2,8 faizə (2023-cü ildə 1,1 faiz olub) yüksələcəyini proqnozlaşdırıb: "Biz artımın 2025-ci ildə 2,5 faizə qədər bərpa ediləcəyini gözləyirik, bu da dövlət sərmayəsi ilə dəstəklənəcək, eyni zamanda yeni neft hasilatı enerji sektorunda azalmanı yavaşlada bilər".

Bununla belə, "Fitch" həmçinin Azərbaycanın karbohidrogen sektorundan ağır asılılığının davam etməsi, idarəetmənin zəif tərəfləri və nəzərə alınmalı olan digər amillər də daxil olmaqla müəyyən zəifliklərə işarə edir.

Müsbət proqnoz büdcədən daha yüksək enerji qiymətləri və gücləndirilmiş xərclərin qarşısının alınması səyləri ilə dəstəklənən xarici və fiskal ehtiyatlarda əlverişli tendensiyaları əks etdirir.

"Fitch" analitikləri proqnozlaşdırırlar ki, yüksək enerji qiymətləri Azərbaycanın suveren balansını gücləndirəcək, cari əməliyyat-

"Fitch" Azərbaycan iqtisadiyyatının ən zəif yerlərini göstərdi

Ekspert: "Fitch" öz müştərilərinə münasibətdə daha ehtiyatlı yanaşma nümayiş etdirməyə çalışır"

lar hesabının profisiti 2023-cü ildə ÜDM-in 14,8 faizinə çataraq "BB" kateqoriyalı ölkələr arasında ən yüksək səviyyədə qalacaq. Neftin qiymətinin bir qədər aşağı düşməsinə baxmayaraq, suveren valyuta aktivləri 2023-cü ildə əsasən Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) hesabına 69,8 milyard dollara yüksəlib. 2023-cü ildə ÜDM-in 67 faizi həcmində qiymətləndirilən Azərbaycanın xalis suveren aktivləri mövqeyinin 2024-25-ci illər ərzində sabit qalacağı və ölkəni bu göstərici üzrə eyni statusda olan ölkələr arasında əlverişli mövqə tutacağı gözlənilir.

Üstəlik, "Fitch" Qarabağda yenidənqurma xərclərinin artmasına baxmayaraq, neft qiymətlərinin yüksəlməsini və qeyri-neft gəlirlərinin artmasına icmal büdcənin profisitini dəstəkləyəcəyini gözləyir. Hesabatda qeyd olunur ki, Azərbaycan Qarabağla bağlı öhdəlikləri və müdafiə xərclərini ödəmək üçün qeyri-neft kəsinin icra müddətini 2027-ci ilə qədər uzadıb.

Agentliyə görə, 2023-cü ildə Azərbaycanın ÜDM-in 21,8 faizi qədər olan dövlət borcu 2024-25-ci illərdə ÜDM-in orta hesabla 21,6 faizini təşkil edəcək. Bu göstərici üzrə Azərbaycan "BB" ölkələri arasında ən əlverişli mövqeli ölkə statusunu qoruyub saxlayır.

"Fitch" Azərbaycanın bank sektorunda yaxşılaşmaları etiraf edir: problemlı kreditlər 2023-cü ilin sonunda 1,8 faiz olmaqla rekord aşağı səviyyəyə düşüb, kapitalaşma səviyyəsi isə adekvat olaraq qalıb. Əmanətlərin və valyuta kreditlərinin dollarlaşmasının azalması da bank sektorunda stabiləşməni əks etdirir: "Azərbaycan banklarının kapitalaşması azalıb, lakin adekvatlıq əmsalına uyğun səviyyədə qalır: sektorun 1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsalı 2023-cü ilin sonunda 13,5 faiz (2022-ci ilin sonunda 15,2 faiz) təşkil edib. Depozit bazasında cari hesabların üstünlük təşkil etməsi səbəbindən aktivlərin yüksək gəlirliyi və orta maliyyələşdirmə dəyəri ilə dəstəklənən sektorun mənfəətliliyi güclü olaraq qalıb. 2023-cü ildə əmanətlərin dollarlaşması 40 faizdən aşağı düşərək, tarixi orta göstəriciyə - 35 faizə yaxınlaşıb".

Bunlara baxmayaraq, "Fitch"ə görə, Azərbaycanın bank sektoru zəif olaraq qalır: agentlik "Banking System Indicator"da bank sektorunu "b" reytingi ilə qiymətləndirib.

"Fitch" reytingin aşağı salınmasına səbəb ola biləcək potensial amillər kimi aşağı enerji qiymətlərini və xarici ehtiyatları tükəndirə biləcək iqtisadi siyasətdə dəyişiklikləri göstərir. Əksinə, xarici tarazlığın davamlı olaraq möhkəmlənməsi və iqtisadi siyasətin effektivliyinin yüksəldil-

məsi Azərbaycanın kredit reytinginin artmasına səbəb ola bilər ki, bu da ölkənin yaxın gələcəkdə iqtisadi perspektivləri ilə bağlı nikbinliyin göstəricisidir.

Qeyd edək ki, "Fitch" keçən il də Azərbaycanın uzunmüddətli xarici valyutada defolt reytingini "BB+" səviyyəsində qiymətləndirmişdi. "S&P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyi də 2023-cü ildə Azərbaycanın xarici və milli valyutalarda uzunmüddətli və qismüddətli suveren kredit reytinglərini sabit proqnozla "BB+/B" səviyyəsində saxlayıb. Agentlik bəyan etmişdi ki, "sabit" proqnoz neft hasilatının proqnozlaşdırılan ortamüddətli azalmasına baxmayaraq, 2024-cü ildə əlverişli karbohidrogen qiymətlərinin Azərbaycanın maliyyə vəziyyətini və tədiyyə balansını dəstəkləyəcəyi ilə bağlı gözləntiləri əks etdirir: "Azərbaycan gözlədiyimizdən daha uzun müddət ərzində daha yüksək xarici profisit saxlayarsa, bu, xarici aktivlərin əhəmiyyətli dərəcədə əlavə yığılmasına səbəb olarsa, biz yüksəlişi nəzərdən keçirə bilərik. Hökumət bəzi struktur maneələri, o cümlədən iqtisadiyyatın və pul siyasətinin effektivliyinə dair məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq üçün islahatlar keçirsə, reytinglər də yüksələ bilər".

Bu qiymətləndirmələr Azərbaycan Maliyyə Nazirliyinin narazılığına səbəb olmuşdu. Nazirlik həm "Fitch", həm də "Standard and Poor's" ("S&P") agentliyinin ölkəmizə münasibətdə xəsis davranışını bəyan edib: "Fitch Ratings"ın hesabatında bir sıra qeyri-dəqiq və mübahisəli rəqəmlər, proqnozlar verilib, eləcə də Azərbaycan tərəfindən qəbul edilməyən qiymətləndirmələr aparılıb".

Nazirlik reyting işinin müstəqilliyinə və obyektivliyinə hər hansı xələl gətirmədən hesabatda əks olunan məlumat və qiymətləndirmələrə dair Azərbaycanın aidiyyəti dövlət orqanlarının şərhlərinin də agentlik nümayəndələri tərəfindən əldə olunmasını və istifadə edilməsini zəruri və faydalı hesab etdiyini açıqlayıb.

"Fitch"ın builki reytingi hazırlayarkən Azərbaycanın aidiyyəti dövlət orqanlarının şərhlərini alıb-almadığı açıqlanmır. Lakin Maliyyə Nazirliyinin etiraz bildirməməsi belə şərhlərin alınmış olduğu ehtimalını gücləndirir.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Müsavat" a dediynə görə, beynəlxalq reyting agentlikləri qiymətləndirmələri öz metodologiyaları əsasında aparırlar: "Eləcə də "Fitch"ın öz qiymətləndirmə metodologiyası var. Bu metodologiya Azərbaycan

hökumətinin müsbət amil kimi qiymətləndirdiyi bir göstəricini fərqli qiymətləndirə bilər. Doğrudur, Azərbaycanın xarici borcunun ümumi daxili məhsulda payı kiçikdir, strateji valyuta ehtiyatları davamlı olaraq artır. Lakin onu da nəzərə almaq lazımdır ki, faktiki olaraq, ölkə iqtisadiyyatının, o cümlədən valyuta ehtiyatlarının toplanması prosesinin enerjiden asılılıq səviyyəsi çox yüksək olaraq qalmaqda davam edir. Bu, Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün bütün sahələrdə ən ciddi risklərdən biridir. Baxmayaraq ki, son vaxtlar sabitleşdirici meyllər, dayanıqlıq amillərində pozitiv dəyişikliklər, o cümlədən toksik aktivlərin həcmnin azalması müşahidə olunur, bank sektorunun korporativ idarəetmə, aktivlərin strukturu, benefisiarların zəif şaxələnməsi kimi amillərdən qaynaqlanan zəif tərəfləri qalmaqdadır. Bu istiqamətlərdə hələlik risklər mövcuddur: istənilən daxili və xarici amillərin təsiri ilə bank sektoru kataklizmlərlə üzləşə bilər. Bu, agentliyin qiymətləndirmə zamanı nəzərə aldığı əsas amillərdən biridir".

Ekspert bildirir ki, Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun artım sürəti aşağı olaraq qalmaqdadır: "İqtisadiyyatın böyümə tempi aşağıdır. Bu göstəriciyə görə Azərbaycan daxil olduğu inkişaf etməkdə olan ölkələr qrupunda ən aşağı yerlərdən birindədir. Bu da əlavə bir problemdir. Bundan əlavə, işğaldan azad olunan ərazilərin bərpası prosesi ilə bağlı böyük resurslara potensial ehtiyacların qarşılanması üçün idxalda gözlənilən kəskin artımlar uzunmüddətli dövrdə xarici borcların qaytarılması ilə bağlı riskləri artırır faktordlardır. Hələlik fiskal konsolidasiya istiqamətində ciddi addımlar atılmır. Zaman-zaman bununla bağlı vədlərin verilməsinə baxmayaraq, real addımların atılmaması gələcəkdə büdcənin zəruri xərclərinin payının nominal ifadədə kəskin yüksəlməsi də enerji qiymətlərindən yaranacaq şoklara münasibətdə dayanıqlığı zəiflədir. Bu, öz-özlüyündə gələcəkdə əlavə borclanma üçün risklər yaradır. Bütün bunlar ümumi qiymətləndirmədə nəzərə alınan amillərdəndir".

R.Həsənovun sözlərinə görə, indiki məqamda xarici şərtlər yalnız Azərbaycan üçün deyil, bütün dünya ölkələri üçün əlverişli hesab olunmur: "Xarici konyunktur indiki şərtlər daxilində bütün dünya ölkələri üçün potensial təhlükələr sırasına daxildir. Bunları nəzərə aldıqda, düşünürəm ki, "Fitch" öz müştərilərinə münasibətdə daha ehtiyatlı yanaşma nümayiş etdirməyə çalışır".

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

ÜSAVAT

Son səhifə

N 35 (8408) 23 fevral 2024

Sağlam şokolad varmı?

Sokolad böyüklerin və uşaqların sevimli qidasıdır. Kim qəlyanaltı zamanı bir parça şokolad istəməz ki?

Təəssüf ki, hər kəs belə bir desertin sağlamlığa zərərli olduğunu və bir çox problemə səbəb açdığını bilir: artıq çəki, karies, dəri səpgiləri və s.

Bəs daha az zərərli şokolad varmı? Bu barədə diyetoloq Marion Nesl danışır. Həkimin qeyd etdiyi kimi, şokoladın bütün növlərini zərərli adlandımaq olar. Diyetoloqun fikrincə, hətta tünd şokolad belə ona aid edilən antioksidant xüsusiyyətlərə malik deyil. O, desertin hazırlanması zamanı antioksidantlarla zəngin olan kakao tozu adətən şəkərlə, kakao yağı ilə qarşdırılır və nəticədə əlavə kalori verən bitki yağları və şəkərlə zəngin olur.

3 saat oturmaq sağlamlıq üçün ciddi təhlükədir

Uzun müddət, fasiləsiz 3 saat oturmaq sağlamlıq üçün təhlükəlidir.

Milli.Az Medicin.az-a istinadən xəbər verir ki, həkim flebolog Vanessa Prince ürək və damarları qorumaq üçün uzun müddət oturmamağa çağırır.

"2-3 saatdan çox əyləşmək damarların sıxılmasına və qan dövranının pozulmasına səbəb olur. Nəinki qan dövranı, həmçinin limfa durgunluğuna gətirir ki, bu da ayaqlarda şişkinliyə səbəb olur. Bir çoxları deyəcək ki, bu işimizlə bağlıdır, amma belə iş üraye ciddi ziyan vurur. Oturmaq uzanmaq və yatmaqdan da çox üraye zərərli. Çünki bu zaman damarlar çox sıxılır. Oturaq həyat keçirənlərdə qanda şəkər, xolesterin və çəki artır.

Bunun qarşısını almaq üçün əyləşəndə bədənini vəziyyətini tez-tez dəyişmək və 30 dəqiqədən bir ayağa qalxıb, gəzişmək, idman etmək, pilləkən qalxıb-düşmək lazımdır.

Hətta mümkün qədər ayaq üstə duraraq işinizi görür. 1 saat ayaq üstə işləmək 30 dəqiqə oturmaqdan faydalıdır", - həkim qeyd edib.

Mühəndislər Ayda yol çəkməyə hazırlaşırlar

Almaniya və Avstriyadan olan mühəndislər qrupu peyk resurslarından istifadə etməklə Ayda yolların tikintisi üçün innovativ üsul hazırlayıblar. Qeyd olunur ki, Ayın tədqiqi zamanı yaranan əsas problemlərdən biri onun səthindəki tozudur ki, bu da astronautların hərəkətinə və avadanlıqların normal işləməsinə mane ola bilər. Bu problemi həll etmək üçün Avropa Kosmik Agentliyinin "PAVER" layihəsi çərçivəsində Ayın səthinin döşənməsinə əsaslanan innovativ strategiya təklif edilib.

Yuxunun keyfiyyətinə təsir edən qidalar açıqlandı

Yuxunun keyfiyyətinə mənfi təsir göstərən bir sıra məşhur yemək vərdisləri var. Bu barədə amerikalı yuxu eksperti Ešli Heynsvort danışır. Heynsvortun sözlərinə görə, aqlıq hissi ilə yatmaq tövsiyə edilmir, çünki bu vəziyyətdə orqanizmin yuxu rejiminə keçməsi daha çətin olur. O, həmçinin qeyd edib ki, bəzi növ qəlyanaltılar yuxunu poza bilər. "Karbhidratlar və şəkər bizə enerji verir və beyni stimullaşdırır, lakin narahatlığı artırır, buna görə də, mümkün olduqca, yatmadan əvvəl onlardan istifadə etməmək daha yaxşıdır", - ekspert bildirib.

Mütəxəssis sakit yuxu üçün axşamlar qida rasionumuzdan xaric edilməli olan qidaları da diqqətə çatdırıb. Belə məhsulların siyahısına dənli bitkilər, kofeinli və spirt tərkibli içkilər, həmçinin ədviyyatlı qidalar daxildir.

Uşaqlar niyə mübahisə edir?

Psixoloqların fikrincə, uşaqların bir-biri ilə mübahisə etməsində xüsusi və ya dəhşətli bir şey yoxdur. Əksinə, analar və atalar mübahisələrə baş vermədikdə narahat olmağırlar. Bu o deməkdir ki, uşaq steril mühitdə böyüyür.

Valideynlər ehtirasların intensivliyini azaltmaq və mübahisələrin sayını azaltmaq üçün yalnız uşaqlarına təsir göstərə bilərlər.

Valideynlərə bu vəziyyətdə düzgün davranmağa kömək edəcək bezi məsləhətlər var.

1. Günahı böyüklerin üzərinə yıxmaq olmaz, kiçikləri dərhal bağışlamaq lazımdır, çünki böyükler öz kiçik qardaş və bacılarının əməllərinə görə məsuliyyət yükünü daşıya bilməzlər.

2. Uşaqların qərarına və seçiminə hörmətlə yanaşmaq lazımdır, çünki bu yaşda belə üstünlüklər var.

3. Ən əsası uşaqlara vaxt ayırmaqdır. Yetkinlərlə daimi təmas uşaqlara mehriban bir atmosfer yaratmağa kömək edəcəkdir.

4. Valideynlərin özləri üçün də uşaqlarının yanında mübahisə etməmək eyni dərəcədə vacibdir.

Nə vaxt müdaxilə etmək lazımdır?

Mübahisə qarşılıqlı təhqir və ya hücumla çevrilərsə, valideynlər müdaxilə edə bilərlər.

Səbəbləri öyrənmədən uşaqları cəzalandırmaq olmaz, eksi halda onlarda valideynlərin təcrübələrinə əhəmiyyət vermədiyinə dair inam yarana bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- Qayçıni Leonarda Da Vinçi icad edib.
- Kəpənlərin dad reseptorları ayaqlarında olur.
- Dünyada toyuqların sayı insanların sayından çoxdur.
- Hər 2 həftədən bir mədəmiz yeni daxili təbəqə yaratmalıdır, yoxsa o özü-özünü həzm edər.
- Qadınlar gözlerini kişilərdən iki dəfə çox qırırlar.
- Dolları 293 üsulla xırdalamaq olar.
- Anadan olandan ölənə qədər gözlərimiz eyni ölçüdə qalır, qulaqlarımız və burnumuz isə həmişə böyüyür.
- Pişiklər 100-dən çox, itlər isə cəmi 10 səs çıxardır.
- Tədqiqatçı radiolokator borusunun yanından keçərək cibində olan şokoladların əriməsindən sonra mikrodalğalı sobanı icad edib.
- Bu günə qədər bilinən ən ağır böyrək daşının çəkisi 1.36 kq-dır.
- Dünyanın ən böyük şəkər istehsalçısı Kubadır.
- Dünyanın ən tez böyüyən bitkisi bambu, bir gündə təxminən 90 sm.
- Bir insanın üzünü xatırlamaq üçün insan beyninin sağ tərəfi işlənilir.
- Rusiyanın dördü biri məşəliklə örtülüdür.
- Sağ əlini işlədən insanlar sol əlini işlədən insanlara nisbətən 9 il daha çox yaşayır.
- Şeirli söz olan Abrakadabra ilk olaraq o vaxt insanların temperaturunu düşürmək üçün istifadə olunub.
- Uran planeti adı gözlə görünən yeganə planetdir.
- Zəbrələr ağ üzərində qara xətlərdir.
- Zürafələr üzə bilməzlər, üzsələr belə boğularlar.
- Günəş dünyadan 330,330 dəfə böyükdür.

Cərrah xorultudan xilas olmağın yollarından birini açıqlayıb

Rinoseptoplastika (burun çəpərinin korreksiyası) obstruktiv yuxu apnoesi olan insanlarda ürək-damar xəstəlikləri riskini azalda bilər.

Bu barədə rusiyalı plastik və rekonstruktiv cərrah Andrey Yenin danışır.

Obstruktiv yuxu apnoesi yuxu zamanı tənəffüsün epizodik dayanması deməkdir. Bu vəziyyət çox vaxt xoruldama ilə müşayiət olunur. Yeninin qeyd etdiyi kimi, bu hal ürək-damar xəstəlikləri riskini artırır. Belə ki, bunu sübut edən tədqiqatlardan biri xoruldayan insanların qanında iltihab markerləri və ürək-damar xəstəliklərinə meyilli olduqlarını aşkar edib.

"Bu gün rinoseptoplastika bütün sistemlərin və orqanların toxumalarının yüksək dərəcədə oksigenləşməsi səbəbindən ömrünün uzunluğuna təsir edən funksional bir əməliyyatdır, çünki oksigen bütün sistemlərin işləməsi üçün yanacaqdır", - Yenin vurğulayıb.

Kimlər qəhvədən infarkt ola bilər?

Gündə 400 mq-dan artıq kofein taxikardiya, yuxusuzluq, təzyiq yarada bilər. Qəhvə hətta infarkta da səbəb ola bilər. Biologiya elmləri doktoru İrina Kolesnikova kofeinin orqanizmdə metabolizmi prosesindən danışır. "Kofeinin metabolizmində iştirak edən əsas ferment P350 1A2 adlı sitoxromdur. Əgər insanda bu gen normal və aktivdirsə, insan gündə 3 fincan qəhvə içə bilər. Hətta 1 fincan qəhvə bu insanlarda ürək tutması riskini azaldır. Ola bilər qəhvə sitoxromların işini aktivləşdirir.

Ona görə genlərin aktivliyini bilmədən hər kəsə eyni doza qəhvəni uyğun hesab etmək olmaz. Çünki hər kəs kofeini fərqli tezlikdə mənimsəyir. Ona görə qəhvə içdikdən sonra özünü necə hiss etdiyinizə baxın, əgər baş ağrısı, ürək döyünmə, narahatlıq olarsa, deməli, sizə uyğun deyil. Ürək ritmi pozulanlar, yuxusuzluğu olanlar kofeinlə ehtiyatlı olmalıdır.

Əlləriniz və ayaqlarınız həmişə soyuq olur?

İnsanların 70 faizi barmaqlarının buz kimi olmasından şikayətlənir. Bunun səbəbi barmaqlara kifayət qədər qan çatmamasıdır. Bir çoxları bu hala əhəmiyyət vermir, ciddi qəbul etmir. Bunun üçün ilk növbədə bədəndəki qan dövranını yaxşılaşdırmaq lazımdır. Əgər siz belə bir haldan əziyyət çəkirsənsiz, aşağıdakı məlhəmdən istifadə edə bilərsiniz:

Xiyar, alma və pomidor şirəsinin hərəsindən 50 ml. götürüb, qarışdırın. Alınan məhlulun 1/2 hissəsi ilə əl və ayaq barmaqlarınızı ovuşdurun. Qalan şirəyə 2 xörək qaşığı qaynanmış su və əzilmiş sarımsaq tökün. Hər gecə yatmadan əvvəl bu qarışıqdan 4 xörək qaşığı için. Bu məlhəm qan dövranını yaxşılaşdırıb, barmaqlara qanın gətməsinə kömək edəcək.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500